

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ VIII. évfolyam ■ 2009. november-december ■ 9-10. szám ■ Ára: 1,32 € (40,-Sk)

*Áldott karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet kívánunk
minden kedves olvasónknak!*

Az SZMPSZ 2009. évi tevékenységéről

Szövetségünk életében a magunk mögött hagyott esztendő változatos volt. Az eredmények és sikerek mellett gondokkal és kudarccal is járt. Vegyük hát sorba az elmúlt évet érintő néhány mozzanatot.

Az SZMPSZ keretében tevékenykedők elsősorban iskoláink, pedagógusaink és a diákok érdekében igyekeztek hasznosan végezni munkájukat. Az új iskolatörvény és az oktatás tartalmi átépítése fokozott munkára kényszeríti az iskolák vezetőit és pedagógusait. A tankönyvek hiánya sarkalatos kérdésként merült fel a tanév során. A tankönyvírók és kiadók vetélkedésének kimenetelét továbbra is állami hivatalnokok befolyásolják, s a legtöbb esetben még az évfolyamonként és tantárgyanként ígért egy tankönyv sem készült el időre.

Szövetségünk egy tankönyv-konferencia megszervezésével biztosított fórumot a magyar iskolák tankönyveinek kiadásában érdekelt szereplők számára. Talán ennek a rendezvénynek is része volt abban, hogy pedagógusaink szép számban bekapcsolódtak az új tankönyvek létrehozásába. Sikerként tartjuk számon azt is, hogy az SZMPSZ égisze alatt formálódó, a szlovák nyelv hatékony oktatásán munkálkodó csoport tagjai, a szlovák nyelv szakos társaik által is kiválóan tartott ötödikes tankönyvekkel rukkoltak elő. Szövetségünk a tanári módszertani könyv megjelentetésével erősítette ennek a tankönyvnek az eredményeit, és bízunk abban is, hogy ezzel és más tankönyvekkel is interaktív tananyag formájában is találkozhatunk a közeljövőben.

Együttműködési szándékaink és kapcsolataink az állami

oktatásirányítással és intézményeivel több esetben felemásra sikeredtek. Eleinte úgy tűnt számunkra, hogy a kisebbségért is felelős kormányalelnök érdeklődést mutat gondjaink megoldása iránt. Az irányítása alá tartozó kormány kisebbségi tanácsa még támogatta az SZMPSZ javaslatát az oktatás nyelvén tartandó pedagógustovábbképzések törvénybe iktatására, azonban a tárgyalásaink során szóban támogatott, a magyar iskolák részére kialakítandó módszertani központ létrejöttét a z oktatási miniszter ellenében nem tudta garantálni.

Kisebbségi helyzetünk fontosságait jelzi, hogy együttműködési szándékunkat elkülönülésként értelmezi a miniszter és az állami intézmények vezetői is. A szakmai civil szféra számára nem nyílnak meg az állami források még akkor sem, ha azt a szlovák nyelv jobb elsajátítására igényeljük. A miniszter tanácsadó testületében hadakoztunk a magyar óvodákra erőltetett szlovák nyelv oktatása miatt, nem is szólva erőfeszítéseinkről a földrajzi megnevezések magyar nyelvű használatának lehetőségéért a tankönyvekben.

A tankönyvkiadók részére kiadott kétnyelvű szótárba ugyan a múlt század elején kodifikált magyar névanyag is bekerült, viszont több természetföldrajzi megnevezést igyekeznek tankönyveinkből kiirtani. A napokban történelem és földrajz tankönyvek érkeznek alap és középisko-

A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács ülése Budapesten

láinkba. Reméljük, hogy tartalmukban és nyelvhasználatukban meg fognak felelni nemcsak a minisztérium, de a színvonalas tankönyvtől elvárt kívánalmaknak is, és nem jutnak a negyedikes Honismeret tankönyv sorsára.

Szövetségünk munkatervében szereplő programokat sikerült megvalósítani. Jó hangulatú volt Rozsnyón ebben az évben is a pedagógustalálkozó, sikeresek voltak a nyári egyetemek programjai, a kassai Kazinczy emlékkonferencia és a deáki óvodapedagógusok konferenciája. A diákversenyek, a pályamunkák bemutatói, a képzőművészeti munkák kiállításai és táborok programjai is eredményesen zajlottak le. Alakulóban vannak kapcsolataink a regionális módszertani központokkal.

A politikusok egy részének egyéni érdekei úgy látom a közösségi célok fölé kerültek. Valószínűnek tartom, hogy a két évtizedes politikai tapasztalattal rendelkező vezetőink közül többnek a választóknál lejárt a mandátuma. Ezt látva határozta el civil szervezetünk, hogy létrehozzák a Civil Kerekasztalt. Kezdeményezésünk nyomán így került sor ebben az évben konferenciára, véleménynyilvánításra, kiadvány megjelentetésére, egyeztetésekre EU delegációkkal.

Kénytelen vagyok említést tenni szövetségünk és a Pázmány Péter Alapítvány évek óta tartó áldatlan és feszült viszonyáról, mely néhány hete, a kuratórium újráválasztásakor

sem oldódott. Két politikus és a szülői szövetség vezérkara közösen most is úgy látta, hogy a szlovákiai magyarság legnagyobb anyagi forrással rendelkező alapítványát, mely az anyanyelvi oktatási céljaira jött létre, csak egy önmagát örökre bebetonozó kuratórium hivatott irányítani, megvonva az alapítótól, az alapítólevélben rögzített jogokat, be nem tartva még az egykor felkínált „gentleman agreementet” (a becsületbeli megegyezést) sem.

Ellenben sikeresen zárult az a tárgyalássorozat, melyet a Selye Egyetem vezetésével folytattunk a Comenius Pedagógiai Intézet újjáalakításának ügyében. A szlovákiai magyar köz- és a felsőoktatásért közös felelősséget vállalva az egyetem és az SZMPSZ megegyezett a CPI további működtetésében az eddigieknél hatékonyabb formában.

A tehetségprogram folytatása, melynek megvalósítására a következő évben már anyagi források is rendelkezésre fognak állni, a komáromi pedagógusház felújításának befejezése, a szövetség tisztújító közgyűlésének megszervezése, az eddig is sikeres országos, regionális és helyi rendezvények megvalósítása a 2010-es évre is sokrétű cselekvési programot kínál pedagógusaink számára, melyhez – megköszönve az idén elvégzett munkát – erőt, egészséget kívánok a Pedagógusszövetség minden tagja számára!

Pék László

Tartalom

Pék László: Az SZMPSZ 2009. évi tevékenységéről	2
Hajtman Béla: Eljövendő (kredit) pontjainkról) és a mese varázsáról...	3
Hecht Anna: Tudok regionális konferencia volt Dunaszerdahelyen	4
Cs. Nagy Lajos: Örizzük meg a múlt értékeit!	5
Ozogány Ernő: Fókuszban a jövő tudósai	6-7
Spišák Veronika: Regionális értékeket kutató diákok konferenciája, Kincskeresők V.	8
Buzgó Éva: II. Szakmai Napok a Bartók Béla MTNY Alapiskolában	9
Cseri Ilona: Könnyítsünk a tanuláson	10-11
Geri Valéria: Mi kell ahhoz, hogy jól működjön a számítógéppel segített oktatás?	12-13
Bóna Irén: Interaktív tananyagok a kompetencia alapú oktatásban	14-15
Angyal Péter: Facilitátorok Nemesócsán	15
Nyúl Tímea: Gyerekek az ivóvíz védelméért	16
Androvics Anita: Vasárnapi iskola szombatonként?	16-17
Gyetzvai Judit: Befejezés és kezdet	18
Dudás Katalin: Szlovák szakosok szakmai találkozója	19
Madarász Róbert: Kellenek a közös célok	20-21
Csicsay Alajos: Minden kollégámban rengeteg érték van (Interjú Szabó Melindával)	22-23
Dr.Kováts Dániel: Kazinczy Ferenc pedagógiai nézetei	24-26
Feszty-hét a Feszty Árpád Alapiskolában, Ógyallán	27
Pelle István: Egy „világrendszer” összeomlása (Húsz évvel ezelőtt történt)	28-29
Jakubecz Márta: Széchenyi-napok Felsőszeliben	30
Böszörményi Edit: Tanuláfejlesztés az IPOO-módszer alapján	31
Győző Andrea: A Katona Mihály Galériáról	32
IV. Kulcsár Tibor Szavalóverseny és V.Esszéíró Verseny eredményei	33
Stirber Lajos: Jubileumi hangverseny	34-35
Andruskó Imre: Végrehajtó intézkedés a pedagógus életpálya-modellhez	36
Németh Boglárka: Így is lehet kémiát tanulni	37
Az óvodapedagógusok figyelmébe!	38
Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny	38
„Visszhang” zenés nap	39
Pillanatfelvételek a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának jubileumi hangversenyéről (Duna Menti Múzeum, Komárom, 2009. december 5.)	40

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmpsyz.sk

Főszerkesztő: Hajtman Béla

Tel./fax: 035/77 77 313, e-mail: hajtman94@gmail.com

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: 031/780 4864, e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárom

Címlapkép: Ez a nagyapáé lesz! (Fotó: Szanyi Mária)

A szerkesztőség postacíme:

SZMPSZ, Villanytelep u.2., P.O.BOX 49., 94501 Komárom 1

Tel.: 035/77 77 313, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmpsyz.sk, szmpsyz@szmpsyz.sk

honlap: www.szmpsyz.sk

Engedélyezési szám: EV 3408 / 09

Kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány
az MK Oktatási Minisztériuma
az SZK Kulturális Minisztériuma
Szülőföld Alap, Budapest

Eljövendő (kredit) pontjainkról és a mese varázsáról ünnepvárás idején

„Hull a hó, hull a hó, ismét itt a karácsony. Nekem apró emberkoromban sem állítottak karácsonyfát, pedig rengeteg karácsonyfa zöldellik a mi

erdőnkben! Nem panaszképpen mondom, hiszen az én gyermekkorom a karácsonyfát hírből sem ismeri. A XIX. század elején gyűjtik az első karácsonyfát valamelyik Podmaniczky kastélyában: német volt a ház asszonya, hazájából hozta a kedves szokást. Zörgő dió, mogyoró, piros alma: ez a falusi gyermekek karácsonyi ajándéka, s ha erre az egyszerű Szentháromságra emlékezem, szememből a könny kicsordul...”

A 2009-es esztendő a Benedek Elek Emlékév jegyében telt. Egész évben a világ magyarsága a 150 éve született és 80 éve elhunyt jeles mesegyűjtő, mesemondó, szépiró és a magyar gyermekirodalom legrangosabb megteremtője előtt tisztelgett.

Az ünnepek kapcsán sokszor érezzük: a készülődés legalább olyan örömteli, mint maga a jeles nap. Az advent négy hete pedig éppen a szeretetteljes várakozásról és készülődésről szól. Mindeme készülődés mellett szólni és írni kell pedagógustársadalmunkat érintő kérdésekről is az ünnepvárás perceiben. Hiszen a következő év újabb kihívásokat és egyelőre sok megválaszolatlan kérdést rejt magában: Mire lehet majdan a továbbképzésről szóló törvény értelmében a megszerzett kreditpontokat beváltani? Vajon a pedagógusnak a nagyobb fizetéssel kecsegtető karrierépítés mellett megnő-e tanítványa szemében a tekintélye? A begyűjtött pontokkal emelkedik-e honi oktatásunk színvonala? S a megszerzett pontokkal a tudás mellett emberségből és szeretetből is tudunk-e példát mutatni a ránk bízott tanítványaink előtt? S mi lesz azokkal a pedagógusokkal, akik objektív okok miatt nem képezhetik magukat, s azokkal, akiknek eszük ágában sem lesz pontokat gyűjteni? Mert ők továbbra is úgy gondolják, továbbképzés ide vagy oda, nekik a tehetséggondozás, a tanulók versenyekre és különböző megmérettetésekre való felkészítése az elsődleges céljuk. Mert egyáltalán nem biztos, hogy a karrierépítés során a legmagasabb (létra)fokra jutott pedagógus fogja a legjobbat és legtöbbet tenni a tudásra szomjas növendékeiért.

De legyünk optimisták! Higgyünk és reménykedjünk abban, hogy a jövőben megszerzett kreditpontok, minősítő (attesztációs) vizsgák meghozzák a maguk gyümölcsét. S remélhetőleg bő lesz a választék a továbbképzési programok közül. Mindenki megtalálja a maga számára a legmegfelelőbb továbbképzési lehetőséget. De annak is tudatában kell lennünk, hogy a tanítványainkkal való szeretetteljes bánásmód, a tanító néni szelíd mosolya, a tanár bátorító, intó, s ha kell, feddő szava sosem lesz kreditpontokban kifejezhető és mérhető. Úgy, ahogy egy fel- és elolvasott mese minden gyermek szívében és képzeletében másképp jelenődik meg. Ez az az érzelmi szint, ami legbelül van: a pedagógus és tanítványa belsőjében. Az ő érzelmi kettősségükben. Akit ez a varázs megérint, boldognak tarthatja magát függetlenül az elért és el nem ért (kredit)pontoktól.

„A síríg kísér az az édes emlé: karácsony hajnalán a szabad kemence tüze karikás ágyacskámra világít, nyitogatom a szememet, s egyszerre csak arcomon el kezd gurulni valami, gurul, gurul, legurul meleg kebelemre, odakapok: alma, alma, piros sólyomalma!

És ott áll édesanyám, fölém hajolva, mosolyogva, aztán megcsókol! – melyik gyermeknek van ennél édesebb karácsonyi emléke?” (Benedek Elek: Karácsonyi emlék)

Benedek Elek élete utolsó percéig a magyar művelődés és a tanítás eszméjét szolgálta. Korán ráérezett arra, hogy a mese azért csodás, mert a lelkünkben lejátszódó konfliktusok témáit szövegíti művészi értékű történeté. Ezek a történetek a gonosz, a veszély megjelenése ellenére sem keltenek szorongást, mert a jó győzelmébe vetett hit megerősödésével feloldják azt.

Ebben a szellemben kívánok a Pedagógus Fórum szerkesztősége nevében minden kedves olvasónknak békés, szeretetteljes karácsonyi ünnepeket és sikeres, boldog új esztendőt.

Pedagógustársaimnak a megérdemelt pihenés és jókívánásaim mellett nemcsak sikerekben, hanem (kredit)pontokban is gazdag új évet kívánok! De úgy, mint a mese varázsa – a továbbképzésekért járó kreditektől függetlenül –, a tanítványaink iránt érzett felelősség tudatunk, megértésünk és szeretetünk soha ne vesszen ki belőlünk!

Hajtman Béla

TUDOK regionális konferencia volt Dunaszerdahelyen

A november 26–27-én megvalósított rendezvényen 37 dolgozóval versenyeztek a magyarul tanuló diákok, de érdeklődő nézőként és hallgatóként többen is jelen voltak, diákok és pedagógusok egyaránt, olyanok, akik azt tervezik, jövőre beneveznek. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségét a rendezvény megvalósításában a helyi szervező és szállást adó iskolák, a budapesti székhelyű Kutató Diákok Országos Szövetsége, Dunaszerdahely Város és a helyi szponzorok segítették. A versenyt támogatta a Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériuma és a Magyar Köztársaság Oktatási és Kulturális Minisztériuma is.

A rangos szaktekintélynek örvendő zsűri tagjainak tanácskozása nov. 26-án már 11.00 órakor megkezdődött a Szent István téri Vidékfejlesztési Középiskolában, mivel a versenyzők által összeállított egy oldalas összefoglalókat a zsűri tagjainak a szervezők már jóval korábban eljuttatták.

Az ünnepélyes megnyitó november 26-án 14 órakor kezdődött Dunaszerdahely város tanácstermé-

ben, ahol JUDr. Hájos Zoltán, a város polgármestere fogadta a mintegy félszáz diákot és mentoraikat, a Kutató Diákok Országos Szövetsége tisztségviselőit: Nickl István alelnököt és Erdélyi Somát, valamint a zsűrit, az előadókat és a szervezőket. A helyi szervezésben feladatot vállaló Vámbéry Ármin Magyar Tannyelvű Alapiskola igazgatója, Fibi Sándor, a megbecsülés jeléül a polgármestertől iskolája számára értékes könyvadományt vehetett át.

Maga a szakdolgozat – bemutatás és az értékelés – méltatása könyvjutalmazással a Vámbéry Ármin Magyar Tannyelvű Alapiskolában négy szekcióban valósult meg.

A versenyzőkön kívül – hallgatóként, nézőként – a helybeli és a környező iskolákból érkező diákok és pedagógusok is részt vettek a rendezvényen.

A szervezők abban bíznak, hogy azon kollégák érdeklődését is sikerült felkelteni, akiknek eddig – információk hiányában – elkerülte figyelmét az a tény, hogy ez a magyarul megvalósuló bemutatkozás nemcsak a Szlovákiában „SOČ”

A szlovákiai magyar pedagógusok sokrétű, nemzeti közösségünket szolgáló, önzetlen tevékenységét dicséri, hogy ez évben Dunaszerdahelyen immár 4. alkalommal volt TUDOK regionális konferencia, amelynek főszerzője a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége.

(stredoškolská odborná činnosť) néven ismert verseny magyar megfelelője, hanem esélyt jelent a tehetséges diák számára dolgozatával bemutatkozni széles körben – az egész Kárpát-medencében.

A magyarországi regionális fordulók mellett ez évben Erdélyben két helyszínen, Tordán és Nagyenyeden, valamint a Vajdaságban, Szabadkán valósították meg a dunaszerdahelyihez hasonló regionális fordulót. A regionális fordulók legjobbjai eljutnak a 2010. március 26–27-én Sárospatakon megrendezett Kárpát-medencei fordulóra. Itt minden nyertes könyvjutalomban részesül – a különdíjasok is –, és meghívást kapnak az ingyenes nyári káptalanfüredi kutatótáborba. Ami a továbbtanulók esetében még fontosabb: a nagydíjas előadások szerzői minden szekcióban a magyarországi egyetemekre való felvételénél 30 pluszpontot, az első díjasok pedig 15 pluszpontot kaphatnak az adott szekcióhoz rendelt tárgyból, ezen kívül pénzjutalomban részesülnek. Az erdélyi

regionális konferencia legjobbjai a Babes-Bolyai Tudományegyetemre, illetve a Sapientia Tudományegyetemre nyernek felvételt.

A dunaszerdahelyi TUDOK –2009 legsikeresebbjei tavasszal Sárospatakon mérik fel tudásukat. A továbbjutók: Gubík Réka–Szabó Anita, Egyházi Gimnázium, Léva; Muzsai Dóra, Arany János AI, Ekecs; Halász Dávid, Selye János Gimnázium, Komárom; Farsang István, Selye János Gimnázium, Komárom; Kocsis Levente Lénárd, II. Rákóczi Ferenc AI, Gúta; Csepi Julianna, Bartók Béla AI, Nagymegyer; Csicsay Áron, valamint Barna Gergely–Barti Réka, Gimnázium, Párkány; Kovács Krisztina, Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta.

Az idén alapított SZMPSZ–TUDOK Nagydíjat Halász Dávid érdemelte ki, aki a zsűritől hatalmas elismerést kapott és egyúttal megszerezte a lehetséges legnagyobb pontszámot is.

Hecht Anna, az SZMPSZ alelnöke

TUDOK-díjazottak

Szerző(k)	A munka címe	Felkészítő tanár	Iskola	Mentor
Orvostudomány				
1. Gubík Réka–Szabó Anikó	Az mp3-as s annak káros hatásai	Balla Magdolna	MTNy Egyházi Gimnázium, Léva	
2. Muzsai Dóra	Azért eszünk, hogy éljünk és nem azért élünk, hogy együnk!	Tamáty Éva	Arany János AI, Ekecs	
3. Molnár Réka	Allergia	Lőrincz Nikolett	Gimnázium, Párkány	
Matematika–informatika–csillagászat				
1. Halász Dávid	Multitouch-érintőképernyő	Kovács György	Selye János Gimnázium, Komárom	
2. Tomolya Mátyás	Rendezési algoritmusok olimpiája	Tomolya Róbert	Gimnázium, Fülek	
3. Katkó Dániel	Behálózva	Tomolya Róbert	Gimnázium, Fülek	
Biológia–környezetvédelem				
1. Farsang István	A Ceres-hegységbeli neovulkanitok ásványtani jellemzése	Fehér István	Selye János Gimnázium, Komárom	dr. Weisburg Tamás ELTE, Budapest
2. Kocsis Levente Lénárd	Száguldó „vadász”	Bagita Judit	II. Rákóczi Ferenc AI, Gúta	
3. Csepi Julianna	Globális felmelegedés – evolúció vagy környezeti probléma?	Kucsera Andrea	Bartók Béla AI, Nagymegyer	
Helytörténet–művészettörténet–történelem				
1. Csicsay Áron	Egy pedagógus dinasztia története	Csicsay Sarolta	Nyolcéves Gimnázium, Párkány	
2. Barna Gergely–Barti Réka	Szokások és hiedelmek Barton	Mocsi Beáta	Nyolcéves Gimnázium, Párkány	
3. Kovács Krisztina	A felvidéki magyarok sorsa 1945–1948 között	Veres László	Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta	

Őrizzük meg a múlt értékeit!

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége támogatásával november 26–27-én a dunaszerdahelyi Vámbéry Ármin Magyar Tannyelvű Alapiskolában rendezték meg a TUDOK 2009. évi szlovákiai országos versenyét. A felvidéki diákok magyar nyelven megírt dolgozataikat mutatták be a versenyző, illetve érdeklődő diáktársak és a fölkészítő tanárok előtt.

A helytörténet–művészet-történet–történelem szekcióban kilenc, érdekesebbnél érdekesebb előadás hangzott el. Láthattunk-hallhattunk falutörténeti, családtörténeti munkákat, népszokásokat, népi hagyományokat bemutató dolgozatokat.

Egy mára már kihalt falu, Somkút emlékét idézte föl színes bemutatójában a palóc nyelvjárást dicséretre méltón őrző és használó Máté Eleonóra (Tompa Mihály Református Gimnázium, Rimaszombat). Ipartörténetileg is jelentős emlékre hívta föl a figyelmünket: bucakemencét találtak, ami a mai Szlovákia területén az egyetlen ilyen lelet. A kemence a 11–12. századból maradhatott ránk. Ez azt igazolja, hogy elődeink már az Árpád-korban is foglalkoztak vasolvasztással Gömörben. A bucakemence ma a Rozsnyói Bányászmuzeumban van kiállítva – tudhattuk meg az ifjú kutatótól.

Enciklopédikusan, egy-egy nevezetesebb helyet, épületet kiemelve tárta az érdeklődők elé Bény község történetét Mahulányi Nikoletta (Párkányi Gimnázium). Előadásának a középpontjába a románkori építészet egyik legszebb emlékét, az

1217-ből származó Szűz Mária nevét viselő templomot állította.

Tardoskedd település történetét a falu egy nevezetes épületének a sorsán keresztül mutatta be Sztrecsko Boglárka (Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola). Megismerhettük a Szent Isván-templom építésének a történetét, az épület méreteit, szerkezetét, belső elrendezését: oltárát, orgonáját, mozaikablakait, falfestményeit, szoborköltevényeit.

Egy helyi festőművész Ipoly-hidat ábrázoló alkotása ihlette meg a téma-választásban Bálint Júliát (Ipolyszakállos, Magyar Tannyelvű Alapiskola), aki az Ipolyszakállosi hidak történetét tárta föl érdekfeszítő dolgozatában.

Nemcsak a tárgyi emlékek sora, hanem a szellemi örökség, a hiedelemvilág is kutatókra talált az ifjú pályázók között. A Barti Réka–Barna Gergely szerzőpáros (Párkányi Gimnázium) a kurtaszoknyás hat falu egyikén, Barton gyűjtött adatokat arról, hogy kik vagy mik voltak valójában a boszorkányok, a garabonciások, az inzsellérek, a kísértetek. Emellett bemutatták a falu népviseletét is.

A híres festő, Feszty Árpád és faluja kapcsolatát két dolgozat is földolgozta. Az egyikben a Darázs Eszter–Markuss Gabriella páros (Feszty Árpád Alapiskola) a még élő leszármazottak visszaemlékezései alapján a művésznek Martoshoz, a martosiakhoz fűződő kapcsolatát fejtegette. A festő nagyon szerette a martosiakat. Nem-

csak a hétköznapokban, hanem a modellek kiválasztása és festése révén is szorosabb kapcsolatba került velük. A másik hasonló témájú pályamű alkotói Horváth Betina és Ďurčovič Katalin (Feszty Árpád Alapiskola) a művész egyik legkedvesebb tartózkodási helyét, a Martostól kb. öt kilométerre fekvő Kingyespusztán, a Leveles-tó partján álló tanyájának emlékét idézték meg. Itt dolgozta fel a körkép sok vázlatát, melyeket állatokról, alakokról és a tájról készített. Ide menekült a zajos városból, amikor pihenésre, gyógyulásra vágyott.

Saját őseinek és élethivatásuknak állított megható emléket egy pedagógusdinasztia történetéből vett epizódok fölillantásával Csicsay Áron (Párkányi Gimnázium). Érdekfeszítő munkájával bemutatta a 19. század utolsó évtizedeinek és a 20. század eleji falusi tanítók (a szerzőük- és dédszüleinek) áldozatos népnevelő és népművelő munkáját.

A felvidéki magyarság tragikus sorsát idézte meg Kovács Krisztina (Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta). Előadásában ismertette a felvidéki magyarság csehországi kényszerkitelepítését és a Magyarországra és Csehországba való deportálásuk kegyetlen és emberpróbáló történetét. Hivatalos dokumentumokkal igazolta a korabeli kitelepítési és reszlovakizációs végzéseket, a földtulajdon átadásáról szóló végzéseket.

A szekció minden előadója igyekezett alaposan fölkészülni a témájából. Nagy átéléssel, szuggesztíven, jórészt

gördülékenyen, a megfelelő szakszókincset is használva mutatták be az előadásukat. Többen tájékoztattak az adatgyűjtés és a feldolgozás menetéről is. Ezzel példát adtak a hallgatóság körében a kutatási módszerekről. Az előadók kihasználták a számítógép adta lehetőségeket: sok esztétikus prezentációval lepték meg az érdeklődőket. A felnőtteknek is dicsőségre vált volna az ilyen magas szintű bemutatás.

Az iskolai életben, az oktatásban és nevelésben is nagyon fontos motiváló tényező az érdeklődés, a kíváncsiság. Az ifjú tudóspalánták valami nagyon fontosat éreztek meg. Azt, hogy fontos számukra a múltjuk, a környezetük, a szülőföldjük, a sorsuk. Nem sorstalanok! Kötődnek és ragaszkodnak nemzetükhöz, anyaföldjükhöz. Ezeknek a kutatása visz mindannyiunkat egymáshoz és magunkhoz is közelebb. Csodálatos világ tárult a diákokon keresztül a hallgatóság elé. A bemutatott témák mindegyike érdemes a további kutatásokra. Egyik például néprajzi, a másik nyelvjárási, egy további helytörténeti, családtörténeti stb. szempontból. A pályaművek szerzőinek bevallottan az elsődleges célja a hagyománymentés és -őrzés volt. Szinte észre sem vették, hogy közben önmaguk a hagyományok fölélesztői, továbbvivői is lehetnek, lettek.

Mindezekért az élményekért köszönet illeti a diákokat és az őket nagy szeretettel és tudással fölkészítő pedagógus kollégákat és a rendezőket.

Cs. Nagy Lajos

Fókuszban a jövő tudósai

A Tudományos Diákkörök Országos Konferenciája – TUDOK – igazi magyar sikertörténet: az 1996-tól évente megrendezett országos versenyek győztesei és díjazottjai közül sokan ma már a világ legkülönbözőbb pontjain végeznek kutatómunkát, a fiatalabbak a tanulás mellett aktívan részt vesznek anyaegyetemük tudományos tevékenységében. Csupa olyan egyéniség, akikről még a jövőben sokat olvashatunk, hallhatunk. Annál is inkább fontos e tehetségkutató és -támogató tevékenység, mivel Közép-Európa valamennyi államában a nemzeti össztermék töredékét fordítják a tudományos kutatásokra, nem úgy, mint a világ boldogabb országaiban. Annak ellenére, hogy nyersanyagokban szegények, annak dacára, hogy az emberi szellem a legnagyobb kincs, a tehetség kibontakoztatása a leggyorsabban megtérülő beruházás. Persze csak azoknak, akik e tehetségeket erkölcsileg és anyagilag is megbecsülik.

A hazai magyar diákok a közelmúltig csak a szlovák tudományos diákköri vetélkedőkön vehettek részt, ahol – a versenykiírásból adódóan – államnyelven kellett bemutatniuk kutatásaik eredményét. Talán mondani sem kell, ez hátrányosan érintette őket, tekintve, hogy munkáik megvédésénél sokat nyom a latban, hogy milyen frappánsan, okosan érvelve tudja az ember élőszóban kifejezni magát. Emiatt is nagy jelentőségű a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének azon kezdeményezése, hogy a magyarországi versenyekbe is bekapcsolta diákjainkat.

Érdemes kiemelni, hogy Pék László, az SZMPSZ elnöke és Hecht Anna, alelnök, a verseny főszervezője immár négyéves szívós munkájának eredményeképpen sikerült elérni, hogy a hazai Oktatási Minisztérium hivatalosan is szlovákiai országos versennyé nyilvánította a rendezvényt, amelyet – bár csak szimbolikus összeggel – anyagilag is támogat. A magyarországi szervezők pedig már 2007-ben elismerték, hogy ez a seregszemle immár hivatalosan is a Kárpát-medencei döntő válo-

gatóversenye lett, amelyre az egyes szakmai zsűrik ajánlása alapján jutnak el a legjobbak a következő év márciusában megrendezendő nagy seregszemlére. Bár az idén csak harminchét pályamű érkezett, a színvonal az előzőeknél magasabb volt, így mindenképp előrelépésről beszélhetünk: a legtöbb diák rutinosabban, szuverénebbül adta elő mondanóját.

Ezúttal is bebizonyosodott, hogy a tanár teszi az iskolát: akik megfelelőképpen foglalkoztak a kiemelkedő tehetségekkel, ott az eredmény sem maradt el. De ebben nincs semmi újdonság: immár egy évszázada köztudott, hogy a nagy magyar sikertörténet, a „marslakók inváziója”, világhírű tudósaink külföldi karrierje mögött olyan magyar tanáregyéniségek állnak, mint Jedlik Ányos, Eötvös Loránd, Kármán Mór, Rátz László, Mikola Sándor, Ortvyay Rudolf és Öveges József, akiknek keze alól nemzetközileg elismert szaktekintélyek, Nobel-díjasok kerültek ki.

Dunaszerdahely vezetése jelentőségéhez méltón üdvözölte a nemes vetélkedő résztvevőit: Hájos Zoltán

Zsűritagok és résztvevők Fotó: Dániel Leóna (Paraméter)

polgármester a városi hivatal dísztermében fogadta a szervezőket, zsűritagokat és versenyzőket, beszédében kiemelve a tudásalapú társadalom fontosságát. A negyedik alkalommal, november 26-án és 27-én megrendezett vetélkedőt ezúttal is Pék László, az SZMPSZ elnöke nyitotta meg, a legfontosabb tudnivalókat az alelnök, Hecht Anna, a főszervező közölte a jelenlévőkkel, ezt követően megkezdődtek a versenyek.

Az idei megmérettetésen négy zsűri bírálta el a leghetségesebb nyolcadikos-kilencedikesek és a középiskolások munkáit, melyek elnökei egyetemi oktatók voltak. A matematika–informatikacsillagászat szekció elnöke Bánki Gyula, a pozsonyi műszaki egyetem tanára, a Helytörténet–művészettörténet–történelem szekciót Cs. Nagy Lajos, a Pázmány Péter Tudományegyetem docense, a biológia–környezetvédelmi Szili István János, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanára, az Orvostudomány szekcióé Kiss László, a pozsonyi Erzsébet Egyetem oktatója volt.

Az esti program keretében hangzott el Tasnádi Pé-

ter budapesti egyetemi tanár előadása a viharfelhők kialakulásáról, valamint tehetséges tanítványának, Farkas Alexandrának beszámolója a halojelenségekről. Ez utóbbi témakör egy mindennaposnak tekintett, ám napjainkig alig vizsgált jelenség, a légkör felső rétegeiben kikristályosodó jégrézesecskék által keltett fényhatások vizsgálatáról szól. A fiatal kutató szép, saját felvételekkel egészítette ki érdekesítő előadását.

A verseny pénteken reggel folytatódott, majd délben sor került az eredményhirdetésre. A legjobbak közül tíz versenyzőt a zsűri a sáros-pataki nagydöntőbe juttattak, valamint – ezúttal első alkalommal – kiosztották a verseny fődíját is. A biológia–környezetvédelem szekcióban Farsang István, a komáromi Selye János Gimnázium diákja a Cseres-hegységben neovulkanitokat ásványtanilag rangsorolta, megnyerve ezzel saját kategóriáját, a második helyen Kocsis Levente Lénárd, a gútai alapiskola diákja végzett Szárguldó „vadász” című dolgozatával. Ötletének eredetiségét kiemeli, hogy az autók által halálra gázolt kisállatokat rendszerezte. Ezzel a munká-

jával akár egy új környezetvédelmi szakágazat megalapítójává is válhat, csak tőle függ, hogy a jövőben mennyire fog elmélyedni ebben a témában, kidolgozza-e kutatási területének tudományos módszereit. Ugyancsak minden figyelmet megérdemel, különösen most, az egyre emelkedő légköri középhőmérséklettől fenyegetve, a harmadik helyezett Csepy Julianna, a nagymenyéri Bartók Béla Alapiskola diákjának beszámolója, aki azt a kérdést vizsgálta, hogyan tudja az ember saját családi körében csökkenteni a széndioxid kibocsátást, hiszen kevésbé köztudott, hogy nemcsak a nagyipari üzemek, de mi valamennyien sokat tehetünk a fenyegető környezeti katasztrófa elkerülése érdekében. A helytörténet-művészettörténet-történelem szekcióban kettős győzelmet arattak a párkányi gimnazisták: Csicsay Áron saját, többgenerációs pedagóguscsaládjának történetét dolgozta

fel, Barna Gergely és Barti Réka a barti hiedelmeket vette számba tudományos igényességgel, a harmadik helyet Kovács Krisztina, a galántai Kodály Zoltán Gimnázium diákja szerezte, történelmünk legfájdóbb eseményeit feldolgozó, A felvidéki magyarok sorsa 1945–1948 között című előadásával. Az orvostudomány területén igazán izgalmas volt a kategóriagyőztes Gubík Réka és Szabó Anikó, a lévai egyházi gimnázium tanulóinak beszámolója korunk egyik komoly egészségkárosító eszközéről, az mp3-as lejátszó káros hatásáról, valamint az ekecsi Arany János Alapiskola diákjának, Muzsai Dóra előadása az ésszerű táplálkozásról. Azért eszünk, hogy éljünk és nem azért élünk, hogy együnk címmel. A legnagyobb meglepetéssel Halász Dávid szolgált: a komáromi Selye János Gimnázium diákja az általa tervezett érintőképernyőt mutatta be. Termékét csak amiatt volt

kénytelen videón keresztül bemutatni, mivel hatalmas képernyőjét csak teherautóval tudta volna a helyszínre szállítani, ami meghaladta anyagi lehetőségeit. Nemcsak, hogy egyetemi diplomamunkaként lenne alkotása elfogadható, de már pozsonyi cégek is érdeklődtek berendezésének gyártása iránt. Az ok roppant egyszerű: a külföldön gyártott termékek töredékéért képes saját termékét forgalomba hozni. Így aztán nem csoda, hogy a Pedagógus Szövetség nagydíját is hazavihette. Rajta kívül Tomolya Mátyás, a füleki gimnáziumból jutott tovább, aki a számítógépek keresési idejét lerövidítő Rendezési algoritmusok olimpiája c. munkájával a második helyen végzett. A Füleken zajló komoly munkáról az is tanúskodik, hogy négy csapattal is indultak, egyik előadásuk remekebb volt a másikinál, csupán adminisztratív okok miatt nem jutottak tovább: a magyarországi versenykiírás

szerint csak az előadások negyedét lehet díjazni, az illetékes szakmai zsűri pedig ezt a kvótát is túllépte. Viszont érdemes újonnan is hangsúlyozni, hogy a tanár teszi az iskolát: a fülekiek remek szereplése mögött oktatójuk, Tomolya Róbert mélyen átgondolt, céltudatos munkája áll. Örömmel számíthatunk, hogy jövő március 26–27-én sorra kerülő sárospataki nemzetközi versenyen a fiatal tudóspalánták méltóképp fogják képviselni hazai magyarságunkat. Ezúttal is bebizonyosodott, hogy tehetségben tájainkon sincs hiány. Rajtunk múlik, a mi felelőségünk, hogy felfigyeljünk rájuk, egyengessük útjukat, hogy szabadon kibontakozhassanak. Hogy bebizonyíthassuk magunknak és a világnak egyaránt, tájainkon sem csak a pénz-, hatalom- és sikerhajhászás az élet legfőbb célja.

Ozogány Ernő

*Cs. Nagy Lajos adja át a díjat szekciója győztesének, Csicsay Áronnak
Fotó: Dániel Leóna (Paraméter)*

Kincskeresők V.

Regionális értékeket kutató diákok konferenciája Dunaszerdahelyen

Az előadókat végig élénk figyelemmel hallgatták

A zselízi kincsősök büszkék a táncsoportjukra

A búcsi focisták nagy sikert arattak

Az esti beszélgetést Darnai Zsolt (középen) vezette be

„Mélységes mély a múltnak kútja. Ne mondjuk inkább feneketlennek?” – hangzik a gyakran, szívesen idézett Thomas Mann által megfogalmazott klasszikus mondat. Bizony mély az a kút, amely feltárandó eseményekkel telített.

Rohanó világunkban számít ez a múlt, a régi korok története, a századok által felhalmozott tudás, tapasztalat, hagyomány, az ősök tisztelete? Nyújthat-e szórakozást a múlt kutatása, vetekszik-e a modern technika által biztosított szórakozási lehetőségekkel?

Ezekre a kérdésekre adott választ a Dunaszerdahelyen 2009. november 10-11-én megrendezett Kincskeresők országos konferenciája. A néhány éves tapasztalatra visszatekintő rendezvény tanúsította, érdemes néprajzkutatással, történelmi tényfeltárással, regionális történelemmel foglalkozni.

A kétnapos eseményen negyvenegy pályamunka ismertetésére került sor. Az elkészítői általános iskolás, gimnazista és szakközépiskolás diákok, akik szűkebb régiójuk jelentős szakrális és építészeti emlékeit, személyiségeit, régi korok öltözködését, nagyszülei játékait, ünnepi szokásokat, ősi mesterségek rejtelmét tárták a kíváncsi hallgatóság elé. A nagy szakértelemmel bíró zsűri a kutatópalánták munkáit sokszor építő jellegű jó tanáccsal ellátva motiválta a

résztevőket a további szakszerű munkára. A pályamunkák bemutatása során igazán jó hangulat uralkodott.

A konferencia célja volt, hogy a diákok megismerjék a Felvidék egyes régióinak néprajzi és történelmi érdekességeit, szembesüljenek a múlt jelentőségével, értékeivel, a hagyományok tiszteletével, hogy továbbörökítsék majd az utókor számára.

Az egész napos előadások után a kísérő pedagógusok esti kötetlen beszélgetése barátságos hangulatban telt. A süti, a frissítő kóstolgatása közben eszmecsere folytattunk az aznap hallottakról és a beszélgetést bevezető előadásról. A bevezetőben Darnai Zsolt, Bakai kolléga számolt be az iskolai szakköri munkájáról, amely éppen a helybeli kulturális és történelmi hagyományok feltárással alakult évekkel ez előtt. Az első szakköri eredmények akkor mutatkoztak meg éppen, amikor megjelent a Kincskeresők első felhívása. Ez jó alkalom volt a diákok munkájának összegzésére.

Bár első alkalommal vettem részt a konferencián, remélem, nem utoljára. Tet-

szésemet megnyerte, hogy a diákok nem „készültek ki” a megmérettetés izgalmától, mert itt nem a mindenáron győzni akarás érvényesült, hanem a kutatás eredményének közvetítése. Egészséges izgalom azért nyilván jelen volt, hiszen minden diák munkája gyümölcsét ismertette. A konferencia ötletgazdája évek óta Szanyi Mária. Marika a kutatómunkához nélkülözhetetlen metódusra hívta fel a figyelmünket. A cédulázás módszerének lényege, hogy az adott témában kutató egyén csak a legfontosabb információt tüntesse fel, valamint az adatközlőkre vonatkozó elengedhetetlen adatokat: az adatközlő neve, neme, életkora, lakhelye, felekezete. A módszer segít eligazodni a gyűjtés során felhalmozott információk sokaságában. Nem hangzott ismeretlenül az említett eljárás, ugyanis a Kincskeresők konferencia előzményeként megszervezett augusztusi tábor ennek megismertetését és gyakorlati alkalmazását tűzte ki célul. Augusztus első felében kelet egyik festői szépségű településén, Ajban egy hetet tölthetett el a kincskeresők lelkes társasága. Terepmunká-

val, szórakozással egybekötve ismerkedhettek meg az idős emberektől hallott régi szokásokkal, a regionális történelemmel, mesékkel...

Annak ellenére, hogy keleten valósult meg a tábor, a régióból csupán mi kassaiak, a tornai és a szepti alapiskola mutatott érdeklődést. De az ország különböző részeiből is érkeztek táborozók.

Néhányan a táborban résztvevők közül munkáikban felhasználták a nyáron gyűjtötteket. Mindenképpen hasznosnak bizonyult az ott eltöltött idő. Remélhetőleg az elkövetkezendő években is lesz folytatása a megteremtett hagyománynak.

A nyári táborban eltöltött hét és a dunaszerdahelyi konferencia megerősített bennünket abban, hogy a Felvidék élénk színfoltja a térség palettáján, hogy igényes kézművességgel bír, hogy vannak ősi rítusaink, gyönyörű tájaink, népművészetünk, amelyet ismernünk kell ahhoz, hogy el ne tévedjünk a személytelen, túlmodernizált, identitásvarban küszködő, uniformizált világ útvesztőjében.

*Spišák Veronika,
Márai S. Gimnázium, AI és Ó, Kassa*

II. Szakmai Napok a Bartók Béla Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában

Molnár Tibortól a konfliktusok elkerülésének művészetét tanultuk

Csoportokban könnyebben meg a munka

„Az egyetlen igazi tanulás: a lényünkben szunnyadó tudárnak tevékeny ébresztése.”

(Weöres Sándor)

A Bartók Béla Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában idén második alkalommal szerveztük meg a Szakmai Napok című pedagógiai hetünket november 23-a és 27-e között. Az egész tanítási hetet felölelő változatos, sokrétű rendezvénysorozatra a szakmai feltöltődés reményében meghívást kaptak a környékbeli iskolák pedagógusai is.

Az érdeklődők a hét folyamán naponta többféle

ajánlatból válogathattak.

Hétfőn szakmai találkozót volt az iskolai klubban, ahol Magatartászavarok címmel Forró Zsuzsa gyógypedagógus tartott előadást. Ezt követte a pedagógusok tapasztalatcseréje.

Ugyancsak hétfőn került sor a bemutató órákra is, melyeket iskolánk pedagógusai, Mocsi Éva matematikából és Kucsera Andrea természetrajzból tartott a

hetedik és nyolcadik C osztályokban. Kedden Földes László HOBO Költészet és zene címmel a Janiga József Művészeti Alapiskola koncerttermében tartott előadást. A következő napon A konfliktusok elkerülésének művészete címmel a Győr-ből érkező Molnár Tibor vezetett tréninget.

Mozgás – Egészség, tornagyakorlatok pedagógusoknak címmel Csölle Tímea (aerobic) és Varga Ani-

kó (mozgásterápia) tartottak foglalkozást. Rendhagyó olvasóóra és Alapozó terápia – okosító torna keretében iskolánk pedagógusainak 2 Varga Anikó és Móricz Andrea - bemutató óráin vehettek részt az érdeklődők.

A II. Szakmai Napok rendezvénysorozatára összesen 224 pedagógus volt kíváncsi.

*Buzgó Éva,
igazgatóhelyettes*

Varga Anikó okosító tornája

Földes László HOBO költészetet és zenét hozott

Könnyítsünk a tanuláson

A gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola közel egy éve Tehetségpontként is működik. Célja, hogy a diákok számára elérhetővé, közelelvé, érdekessé tegye a tanulást, hogy jó kedvvel járjanak iskolába, s ott megfelelő körülmények között sajátítsák el a tudást. Ennek okán látogatott el iskolánkba két jeles szakember módszertani továbbképzés céljából. A technikai tantárgyak oktatásával foglalkozó kollégám, Zahorec Norbert szintén részt vett a képzésen, az ő beszámolóját jegyeztem le, hogy megosszam olvasóinkkal, hogyan sikerült a képzés, milyen pozitívumokat kaptak a képzésen tanáraink.

– Az iskolánkban a tanári kar egy tucatja vett részt a képzésen, melyen a „kooperatív tanítási módszerek”-kel ismertettek meg – kezdte beszámolóját kollégám.

– Mivel ekkor szünnap volt, reggel az iskolában nem várt minket más, csak az üres folyosó és az osztályok. Az egyik terembe lépve kicsit elcsodálkozva néztünk, mivel nem a megszokott elrendezésű osztály várt ránk. A padok az osztály szélső részében, a székek pedig a terem közepén kör formájában voltak szétrakva. Két idegen arc fogadott bennünket, ők voltak az előadók. Név szerint Benedek Henrietta és férje, Fülöp (ezután csak Heni és Fülöp).

Az első feladatunk az volt, hogy mindenki foglaljon helyet a körberakott székeken, és mondja el, hogyan hívják, milyen szerepet tölt be az iskolában. Heni és Fülöp is bemutatkoztak, ők elmondták, hogy Magyarországról érkeztek, és ők is tanárok.

Ezután kezdetét vette az egész folyamat. Fülöp újságokból és képeslapokból kivágott képeket szórt szét a földre. Különböző emberi alakok, nyaralásról szóló képek, tájképek, motorok, au-

tók, mozaikképek heverték a földön. A feladatunk az volt, hogy mindenki ezekből a képekből válassza ki az akkor érzett hangulati világát. Miután ez megvolt, egyesével megosztottuk a többiekkel, hogy ki, miért azt a képet választotta, amit bemutatott.

Ezután egy hasonló feladat következett, legalábbis mi azt gondoltuk. Fülöp most egy nagyobb borítékból húzatott ki velünk egy papírdarabot, amelyek különböző képek egyes darabjai voltak. A feladatunk a húzás után az volt, hogy rakjuk össze a képeket a kihúzott darabokból. És itt kezdődött igazából a kooperatív tanítási módszer oktatása.

Minden egyes képet négy részre vágtak mielőtt a borítékba került. Mi kihúztuk majd megkerestük a képmozaikunk hiányzó darabjait. A kép körül négyen álltunk, s így alakult ki egy csoport. A miénken kívül még három csoport létesült. A csoportoknak ki kellett ötleni egy saját csoportnevet, és plakát formájában prezentálni magukat.

Itt arra akartak rámutatni, hogy az osztály több csoportra is felosztható, hasonló módszert lehetne al-

Középen Benedek Henrietta – szakelőadó, mögötte Benedek Fülöp – szakelőadó, és tanáraink: Zahorec Norbert – mérnök, Borka Zsanett – fodrászmesternő, Sipos Denisza – kozmetikusmesternő

Balról jobbra: Domin Krisztina - igazgatóhelyettes, Balázs Zoltán – magyar szakos, Takács Mihály – grafikus, Kovács Ingrid – zománczó mesternő, Zahorec Norbert – gépészmérnök, háttal: Benedek Henrietta – a képzés vezetője

kalmazni a diákjainknál is. A csoport tagjainak a számát nagyban az osztálylétszám határozza meg. A kooperatív tanítási módszernél legelőnyösebb a négyfős csoportok kialakítása.

A kooperatív tanítás együttműködő tanulást jelent, amely nem egyenlő a hagyományosan használt csoportosan végzett munka kifejezéssel.

A kooperatív csoportok lehetnek: vegyes, véletlenszerű, közös érdeklődésű és nyelvi. A közös érdeklődésű és a nyelvi csoportok kivételt képeznek a másik kettővel szemben. Itt közös érdeklő-

désből illetve speciális nyelvi célokból csoportosulnak a diákok, hogy segítsék egymást és a témához kapcsolódó pozitív viszonyulást. A mi esetünkben a képmozaikok segítségével csoportosultunk, azaz véletlenszerű csoport kialakításról beszélünk. Ez a fajta csoportkialakítás akkor jó, ha a diákok hasonló adottságúak. A legtöbb szakember szerint előnyösebb a vegyes, heterogén csoportok kialakítása. Ezekben a csoportokban a jobb képességű segíti a gyengébbet. E módszer segíti a toleranciára, az egymás elfogadására való nevelést. A vegyes csoportok

Jobbról balra: Kovács Ingrid – zománczó mesternő, Kollár Gyöngyi – szlovák szakos, Szabó Éva – német szakos, Szapu Tünde – angol szakos, Spek Krisztina – informatikus

kialakítását a tanár végzi. A gondosan megtervezett csoportoknál vegyesen oszlanak el az erősebb, illetve a gyengébb tanulók, azaz egy csoportba nem kerülhet a négy leggyengébb diák, mert ezáltal a csoport kudarcra lenne ítélve. A tanárnak ugyanakkor oda kell figyelnie, hogy milyen formában adja a diákok tudtára, hogy ki melyik csoportba kerül. Ha a tanár csak egyszerűen felolvassa a diákoknak a beosztásokat, lehetséges, hogy némely diák és a tanár között konfliktushelyzet alakulhat ki. Legjobb ezt is játékosan megszervezni, úgy mintha az egyes csoportbeosztások véletlenszerűen alakultak volna ki (ilyen csoportkialakítási módszerek pl.: irányított egyenes, párok párja, lista, hajlított véleményvonal stb.).

Ezután el is kezdődhet a munka. Innen kezdve a diákok már több héten keresztül a saját csoportjukban dolgoznak tovább. Bármilyen jól működnek is együtt, 5-6 hetente szervezzünk új csoportokat. Ez lehetővé teszi a diákoknak, hogy új helyzetben próbálják ki kommunikációs, társas képességeiket, megszerzett tudásukat.

Ha már kiadtuk a felada-

tokat, oda kell figyelnünk arra, hogy az adott csoporton belül egyenlő mértékben osztdjon el a munka. Előfordulhat, hogy lesznek úgynevezett „igavonók” – több feladatot vállalók, a csoport más tagjaitól átvállalnak feladatot csak azért, hogy a csoportjuk sikeres legyen. A másik nem kívánt eset, mikor a csoportban „potyautas” van jelen. A potyautas pont az igavonó ellentéje, ő szívesen átadja feladatait, meghúzódik, „tudatlannabbnak” tettei magát, és így az igavonó a csapat, ill. saját maga érdekében az ő feladatának egy részét is átvállalja.

A feladat, melyet a diákokra bízunk akkor kooperatív, ha diákok a feladatot nem tudják egyedül megoldani, szükségük van a többiek segítségére a jó megoldáshoz. Vagy a csoporttagok az elsajátítandó anyagnak csak egy-egy részét kapják meg. Ahhoz, hogy a teljes anyagot mindegyikük elsajátítsa, hozzá kell adniuk a maguk részét. A kooperatív jutalmazási módszer az osztály vagy a csoport együttes teljesítményén alapul. A csoportot értékelhetjük egységesen, ilyenkor mind a négy tag egyforma jegyet kap,

vagy külön-külön a csoport minden egyes tagját. Lehetséges az is, hogy a csoport akkor kap jó jegyet, ha minden egyes tagja elér egy bizonyos százalékot.

Heni és Fülöp előadása alapján szinte bármilyen órán felhasználható a kooperatív tanítási-tanulási technika. A nyelvi órától kezdve, a technológiai, természet- és társadalomtudományi tantárgyakon keresztül akár alkalmazni. Az én személyes tapasztalatom szerint is jobban „megmozgatja” a diákokat (bár még sok időm nem volt kipróbálni). Én személy szerint műszaki rajz órán belül próbálkoztam vele, kisebb-nagyobb sikerrel. Észrevettem, hogy az olyan diákoknak is föl tudtam kelteni az érdeklődését, akik egyébként nem zavartatták magukat az órákon. A négyesek összedolgoztak, igyekeztek minél hatékonyabban dolgozni. Valami kis versengés is kialakult, de szerintem ez valamely szinten kell is egy kis motiváció gyanánt. Persze, oda kell figyelni, nehogy konfliktus alakuljon ki a versengésből.

A többi kolléga, főleg a nyelvészek mondták, hogy

ők már régebb óta e módszer alapján tanítanak, még ha nem is teljes mértékben. Őnáluk is bevált módszerek számít, és gyakorta használják. A diákok visszajelzése alapján izgalmasabbá váltak ezáltal az órák. Na persze akadnak még mindig olyan diákok, akiket még az e fajta oktatás se hoz lázba, de azért mi megpróbáljuk belőlük is kihozni a legjobbat.

Ha már a diák nagyon fáradt, főleg a délutáni órákon, néhány mozgásos játékot is lehet végezni pár perc erejéig. Ezek kicsit felpörgetik a vérkeringést, több oxigén áramlik a fejben, és talán nagyobb lendülettel folyhat tovább az oktatás.

Végezetül, az előadáson részt vett tanárok feladatuk kaptak minimálisan 2 módszer kipróbálását. Az észlelt eredményről és a módszer fajtájáról beszámolót kell tartanunk Heninek és Fülöpnek, akik decemberben ismét ellátogatnak körünkbe – fejezte be beszámolóját kollégám.

A mai kor gyermekének nagy kihívás a tanulás. Ugyanakkor mi, pedagógusok adott normák, törvények szabályok sokasága közé vagyunk korlátozva. Úgy gondolom, mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy diákjaink ráérezzenek a tanulás ízére. Ehhez kapunk óriási segítséget a modern tanítási módszerek által. Örömmel mondhatom, hogy a gútai magániskolában készen állunk befogadni, s nevelni, és nemcsak tanítani a hozzánk kerülő diákokat.

A háromnapos képzés december 10-én fejeződik be. A kollégáim – úgy látom – már most ráéreztek a kooperatív technika ízére, s remélem, a további konzultációk során még inkább elmélyülnek benne.

Cseri Ilona,
a gútai magániskola tanára

1999-ben kezdődött. Frissen megválasztott igazgatóként energiával, tervekkel és lelkesedéssel láttam neki az iskola fejlesztésének. Fogalmam nem volt arról, mi az a stratégiai tervezés, humán erőforrás menedzselés, szervezeti kultúra, iskolai célokhoz rendelt ütemterv. Rám is igaz volt a mondás: „Senki nem születik sítalpakkal”.

Valahol belül éreztem és tudtam, hogyan kell egy iskolának működni, mit jelent a kollégákkal és a szülőkkel való együttműködés, technikai beállítottságom vonzott az éppen aktuálisan új technológiához, módszerekhez. „Ráérzésből” kezdtem el igazgatóként működni. Az iskola elkezdett élni. A szülői szövetség vezetőségi tagjaival és a tantestülettel közösen gondolkodni kezdtünk arról, hogyan teremtsük meg az anyagiakat a számítógépes eszközparkra. Abban az időben egy 486-os számítógép Windows 3.1-es kezelői felülettel, DOS operációs rendszerrel 40-50 ezer koronába került. Hú, de nagyon drága volt! Nekünk viszont kellett. Elkezdődött a pénzgyűjtés: szórólapokat gyártottunk a nyilvános gyűjtéshez, diszkókat és rendezvényeket szerveztünk a szülőkkel. Jó kis csapat jött össze, sokat dolgoztunk. Egy év múlva 8 darab gépet vásároltunk az iskolának, egyet ajándékba kaptunk. Berendeztük az első számítógépes tanteremünket egy szűk kis kabinetben. Mivel én voltam az egyedüli, aki tudott számítógépen dolgozni, én lettem az informatikát oktató. DOS, T602, BASIC....

Csodákat tettünk a gyerekekkel. 2001-ben az akkori járási iskolaügy vezetője felkérésére iskolánk szövegszerkesztői tanfolyamot indított a járási hivatal dolgozóinak. Nem volt egyszerű feladat. 2003 őszén az induló Infovekes projekt segítségével eszközparkunk újabb 6 géppel bővült, az informatika oktatását szakember végezte. 2004-ben elnyertük az Infovek

Mi kell ahhoz, hogy jól működjön a számítógéppel segített oktatás?

(A Stampay János Alapiskola IKT fejlesztési története)

Oktatóközpontja címet. Ennek köszönhetően oktatóközpontunkban két éven keresztül folyt a környezet iskoláiból kiküldött kollégák oktatása. 2005-ben újabb 6 gép érkezett az Infoveknek köszönhetően, és az iskola további két gépet vásárolt a tanárba, melyekre nyomtatót és szkennert kapcsolunk. Feléledt az iskolai hálózat, melyen létrehoztunk egy közös „fájlcseré” mappát. Hirtelen a technikának köze lett a pedagógiához, a tanításhoz, miközben erősödött maga az informatikaoktatás is. Folytatódta a belső képzések: fájlokvaló munka a hálózaton, szövegszerkesztés, táblázat kezelés, szoftverekkel való ismerkedés. A tanterveket, kimutatásokat, jegyzőkönyveket, stb. számítógépen megírva fogadtam el. A kollégák elfoglalták a számítógépes tantermet, és hogy ne legyen belőle veszekedés, órarendi beosztást készítettünk a „biztos” bejutás végett. Első lépésben az interneten található segédanyagok használata, az oktatószoftverekkel való tananyag gyakoroltatása, a szövegszerkesztőben megírt feladatok terjedtek. Megjelentek az IKT-t igénylő házi feladatok. Ez szükségessé tette, hogy hetente két délután felügyelet mellett megnyíljon a tanterem ajtaja a tanulók előtt.

2005-ben és 2006-ban pályázatot nyertünk a Szlovák Hírközlési Minisztériumnál, melyből újabb gépeket, laptopot, kivetítőt vásároltunk. Ekkor már rendszergazdai munkát is kellett biztosítani, hisz az iskolában lévő 24 gép zavartalan működését nem tudtuk megoldani szakember nélkül. A tanteremben 20 számítógép

Geri Valéria irányításával fejtik meg a játékos feladatokat a kiselsősök

várta a gyerekeket, a kollégák egyre sűrűbben jártak be egyéb órákon is a tanulókkal. Az IKT integrálását más tantárgyakba tudatosan segítette az informatika tantervünk, melyben évfolyamonként más – más eszközzel egy – egy tantárgy tananyagát dolgozták fel a tanulók. Ezek a munkák év végén díjazásra kerültek. Egyre erősödött a kollégák együttműködése, megindult a tananyag- és tapasztalatscseré, egymás ösztönzése és segítése. Folyamatosan és szisztematikusan folyt a belső képzés, az informatikus kolléga folyamatosan „gondozta” és segítette más tárgyakban az IKT használatát. Az iskola költségvetésének tervezésében már nagyon oda kellett figyelnem az IKT fejlesztésre: szoftverek, oktató CD-k, további eszközök vásárlására kellett biztosítani az anyagiakat. Ugyanis növekedett az igény mind a kollégák, mind a tanulók részéről. Az iskolavezetés és a tantestület közötti dokumentációscseré a hálózaton, az osztályfőnöki adminisztráció az iskola minden gépéről elérhető központi szoftveren keresztül zajlott.

Nyomtatásra kerültek az első bizonyítványok. 2006-ban 50 szlovákiai iskola közt egyetlen magyar alapiskolaként bekerültünk a Jövő iskolája projektbe, melynek köszönhetően a ClassServer tanulási környezettel ismerkedtünk, és megjött az első interaktív eszköz: az eBeam. Újabb lehetőség, újabb „tanulni való”.

Ekkor már iskolai szinten jelentek meg a tantervekben az IKT eszközök, egyre jobban közeledtünk a helyes és tudatos módszertani felhasználásukhoz. 2007-ben megnyertük a minisztérium által meghirdetett nyelvi laborok fejlesztésére kiírt pályázatát. Ezáltal 15 laptoppal felszerelt mobil tantermet hoztunk létre és létrejött az iskola vezeték nélküli (wifi) hálózata. Ettől kezdve minden tanteremben elérhetővé vált az internet és a belső hálózat.

Az eBeam interaktív tábla sikere további fejlesztésre ösztönzött. Mivel ebben az időben már minden tanteremben fehér kerámia táblán dolgoztak a gyerekek, további három tanterembe MIMIO interaktív eszközt vásároltunk.

2008 júniusában akkreditált ECDL oktatóközponttá vált iskolánk, működésbe helyeztünk egy iskolai szervert, elkezdődött a kilencedikesek felkészítése az ECDL Start vizsgára. További négy laptopot vásárolhattunk a minisztérium „Az iskolai könyvtár számítógépekkel való ellátása”c. pályázat segítségével.

2009 szeptemberében már 5 tanteremben szolgálta az oktatást tanári laptop és interaktív tábla. Napjainkban pedagógusaink saját tananyagokat dolgoznak fel a tábla szoftvere és más eszközök segítségével. A környék iskoláinak nyitott

órákat tartottunk november 12-én „Az interaktív tábla lehetőségei és használata a tanórán” címmel. Az idei év utolsó fejlesztési eredményeként decemberben már minden tanteremben interaktív tábla áll a tanulók és a pedagógusok munkájának megsegítésére. Ennek persze sosem lesz vége. Jönnek majd az újabb, modern eszközök, a megosztott tanulási környezet, az egyénre szabott tanítási és tanulási rendszerek és módszerek bevezetése, az élethosszig tartó tanulás...

Gerri Valéria

Számukra már természetes a modern eszközök használata

IKT eszközök módszertani szerepe és lehetőségei az oktatásban

Az IKT eszközök alkalmazásának tárgyi és személyi feltétele is van. Bizonyos tárgyi feltételek néhány oktatási intézményben adóttak, hiszen számos pályázat teszi lehetővé, hogy az egyébként szűkös keretek között működő iskolák is beszerezzék ezen eszközöket. A kérdés csak az, mennyire megoldott az eszközök használata, illetve mennyire használják ki az általuk nyújtotta lehetőségeket. Lényeges, hogy az

iskolavezetők megoldják és biztosítsák az eszközök hozzáférhetőségét a pedagógusoknak.

A Rimaszombati RPK és a Nyitrai Pedagógiai Módszertani Központ szervezésében IKT az oktatásban – Interaktív roadshow címmel Gerri Valéria és Tóth Tihamér rövid, figyelemfelkeltő betekintést nyújtott pedagógusainknak az új tanulási és tanítási módszerekről. A körút folyamán összesen 9

iskolába látogattak el: Fülek, Tornalja, Beretke, Kassa, Dunaszerdahely, Udvard, Zselíz, Vágsellye magyar tanítási nyelvű alapiskoláiba, valamint a komáromi Eötvös utcai alapiskolába. A délelőtti ismertető előadásokon a legkisebket, az első osztályosokat is bevonták a játékos tanulásba. A találkozón résztvevő pedagógusok a közeljövőben is szeretnének hasonló továbbképzésen részt venni. Köszönet illeti

Tóth Tihamér és a zselízi alapiskola igazgatója, Kádaši László

A szlovák nyelv helyesírási gyakorlataiban is nagy segítséget nyújt az interaktív tábla.

a megnevezett iskolák igazgatóit, hogy hozzájárultak a szakmai találkozó sikeres megszervezéséhez. Remélhetőleg pedagógusaink akkreditált továbbképzés során elmélyíthetik és bővíthetik ismereteiket az IKT módszertani lehetőségeinek terén. Ehhez minden támogatást megadnak és biztosítanak a megyei székhelyű pedagógiai-módszertani központok.

-hábé-

(Fotó: Horváth Géza)

Interaktív tananyagok a kompetencia alapú oktatásban

Az informatikai eszközök egyre nagyobb mennyiségben válnak felhasználhatóvá a mindennapi pedagógiai gyakorlatban. Ezen eszközök használata komoly lehetőséget nyújt az oktatás hatékonyságának és hatásosságának növelésére.

Az eszközök használatával megváltozik a tanár szerepe, átrendeződik a tanítási-tanulási folyamat. A hagyományos tanítói szerep helyett a közvetítői szerep, a tanulás irányítása, a folyamatos biztatás, támogatás lesz a tanár legfontosabb feladata.

Sok pedagógus most ismerkedik az interaktív táblával, annak használatával és hatékonyságával.

Sokakban felmerülhet a kérdések sokasága:

Mi az interaktív tábla? Miért előnyös? Hogyan kell használni? Mi az interaktív tananyag? Hogyan készítsék interaktív tábla tananyagot? stb.

Az interaktív tábla érintésre érzékeny felület, melyre a számítógép monitorjának képét egy projektor segítségével kivetíthetjük, azon keresztül a számítógépet vezérelhetjük, az azon megtalálható valamennyi alkalmazást elindíthatjuk, futtathatjuk. A hagyományos tábla esetén a táblát gyakran töröljük, ilyenkor annak tartalma elvész, illetve annyi marad meg belőle, amennyit a tanulók – jól-rosszul – a füzetükben rögzítettek. Ezzel szemben az interaktív tábla táblaképeit elmenthetjük, és a képi megjelenés segítségével az elhangzottakat felidézhetjük, visszajátszhatjuk. Az interaktív tábla egyik nagy előnye, hogy táblaképeink nemcsak tervezhetők, de előre el is készíthetők, elmenthetőek, kinyomtathatóak.

Bóna Tamás velünk is kipróbáltatja a tábla használatát

Az SZMPSZ jóvoltából megalakulhatott egy interaktív tananyagot fejlesztő, akkreditált oktatói csoport a tábla használatára és kezelésére, interaktív tananyag fejlesztésére. Az elkészített feladatok két éve segítik a tanulók örömeiből munkáját és növelik a tanítás hatékonyságát a tanulás – tanítás folyamatában. Ebbe a munkába kapott betekintést az az 56 érdeklődő pedagógus, aki 27 iskolából ellátogatott Bátorkeszire a Kovács József Alapiskolába 2009. december 1-én a Nyitrai Módszertani Központ és a helyi alapiskola szervezésében megrendezett módszertani napra, amelyet Hajtman Béla koordinált.

Először a 4. osztály tanulói mutathatták meg, hogy hogyan lehet az egyes tanórákon használni az interaktív táblát. A tanító néni, Szabó Mária, aki majd 30 éve van a pályán, bizonyította, hogy az interaktív táblát nemcsak a fiatal pe-

dagógusok tudják jól kezelni, hanem az idősebb kollégák is lépést tudnak tartani a korrallal. Mindannyian tudjuk jól, hogy tanulóink az ismereteik többségét már nem az iskola padjaiban, de nem is könyvekből szerzik, hanem a hozzájuk sokkal közelebb álló internetről kapják. Láthattuk, hogy a tanító néni 23 tanulóval dolgozott együtt, senkit sem rekesztett ki a munkából. Elvezettek bennünket a népmesék világába, megismerkedhettek a tanulók a népmesegyűjtőkkel, valamint feldolgozták a Ki a legerősebb? c. népmesét.

Ezután nyelvtani jelenségekkel találkoztak, ahol szintén ügyesen dolgoztak a tanulók. Néhány dia, színtér bemutatásával megismerkedhettünk Szlovákia térképével, szomszédos országaival, valamint Bátorkeszi község címerével, múltjával és jelenével. A tanulók mindezzel játékos formában ismerkedhettek meg. Véletlenszerű kivá-

lasztással bátran feleltek angol nyelvből, szlovákból és oldották a feladatokat matematikából.

Bóna Tamás megmutatta, hogy milyen hatékonyan lehet a tanulók ismereteit fejleszteni az interaktív táblák segítségével földrajz és fizika órákon a 8. osztályban. A földrajz órán az internet segítségével élvezhettük a Tatra szépségeit, tengerszemeit, növényeit, állatait. Saját fejlesztésű tananyaggal a tanulók megismerkedtek Szlovákia folyóival, hegységeivel, alföldjeivel, városaival, megyéivel. A fizikaórára behozható olyan tananyag, kísérlet, amelyet a tanulók másképp nem tudnak megfigyelni. A fizikai kísérletek megállíthatóak újraindíthatóak, jegyzetelni lehet a dia képekre, képleteket lehet levezetni. Az óra végén a tanulók feladatokat oldottak meg a feleltetőrendszer segítségével, amely azonnal értékelte is a tanulókat százaléokban és érdemjeggyel is.

Ezután a pedagógusok megismerkedhettek azzal a kompetencia alapú interaktív tananyaggal, amelyet Bóna Tamás és Bóna Irén a Smart interaktív pályázatra készített Magyarországra. A pályázaton maximum pontszámmal a Műszaki Kiadó Kreativitás határtalan c. különdíját nyerték el.

A módszertani nap zárásaként a jelenlévők betekintést nyerhettek az első szlovákiai interaktív tan-

anyagbázis demójába. A pedagógusok ízelítőt kaptak a magyar ábécé interaktív tanításáról, az 1-4-es tananyag magyar, szlovák, matematika, honismeret és természetismeret óráinak néhány feldolgozott órájából.

Ezen kidolgozott órák összhangban vannak az állami oktatási programmal.

Remete Lajos, a Kron BT kft. tulajdonosa is szót kapott, aki méltatta az idáig elért eredményeket, s néhány mondat erejéig ismertette az interaktív táblák fajtáit,

funkcióit. Szólt a táblakezeléssel kapcsolatos oktatásról, s bemutatta a jövő iskolatáskáját is.

Mennyire hatékony az interaktív tábla az oktatásban?

Bátorkeszin erre mindannyian választ kaphattunk:

a tanulók jobban motiváltak, az érdeklődést a tananyag iránt ébren tartja, nagyobb fegyelmet biztosít, a tanuló a megszerzett tudást alkalmazni tudja, képességeket és készségeket fejleszt.

Bóna Irén

Szabó Mária: az interaktív táblát nemcsak a fiatal pedagógusok használhatják

Facilitátorok Nemesócsán

A nemesócsai Móra Ferenc Alapiskola idén is kitérte kapuit az új pedagógiai módszerek iránt érdeklődő tanárok előtt. A november 24–26. között megrendezett pedagógia napokon belül a „Csoportban nevelés az élménypedagógia eszközeivel” című szakmai, gyakorlati foglalkozásra került sor. A tréning célja a pedagógusi és az osztályfőnöki munka módszertani tárházának bővítése volt saját élményeken és a tapasztalati tanuláson keresztül.

A rendezvény létrejöttének anyagi feltételeit a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége biztosította. Köszönjük, hogy lehetővé tették ennek a nem hagyományos továbbképzésnek a megvalósítását. Ugyancsak köszönet illet mindenkit, aki részt vett a szervezésben.

A háromnapos foglalkozásokat két budapesti pszichológus, élmény- és kalandpedagógiai facilitátor, Hegedűs Ibolya és Peer Krisztina vezették. A továbbképzésre a környező iskolákból is érkeztek érdeklődők (Tany, Lakszákállás, Nyárasd, Komárom

– Eötvös u. Al, Jókai Mór Al, Ekel).

Többen jegyzetfüzetekkel, írószerekkel felszerelve érkeztek. Ők kellemesen csalódtak. Ezekre volt a legkevésbé szükség. Az előadók játékos gyakorlatok keretében mutatták be a csoportok kialakulásának fázisait, a csoportképződés szabályait. Előttünk rajzolódt ki a vezető szerepe, s megismerkedhettünk a vezetői stílusokkal. A második nap az agresszió problémakörét ölelte föl. Részesei voltunk a konfliktusoknak, konfliktuskezelési stratégiákat állítottunk föl, szituációs

Balról: Sebő Renáta nyárasdi résztvevő és az előadók: Hegedűs Ibolya és Peer Krisztina

vezetési technikákat alkalmaztunk. Problémamegoldó beszélgető kört szerveztünk, kipróbáltuk a szemtől szembe konfliktuskezelő módszert. A harmadik nap a csoportalakítás alkotó fázisába léptünk. Észre sem vettük, hogy már igazi csapatot alkotunk. Mindenki kivette a részét a játékos feladatok megoldásából, amely sokkal több volt, mint játék. Saját bőrünkön tapasztaltuk, milyen folyamatokon megy végbe a csoportalakulás, hogyan jutunk el a sikeres csapat megalakulásához.

A résztvevőket a fog-

lalkozások ötletek sokaságával vértézték föl, melyeket főleg az osztályfőnöki munkában, de a pedagógiai mindennapokban is hasznosíthatnak. A továbbképzés végén mindenki örült, hogy ezúttal nem elméleteket kellett hallgatni, előadásokat végigülni, hanem aktív résztvevői lehettünk a csoportfejlődésnek, mindent át kellett élnünk, élményekhez jutottunk. Hogy ki/mi a facilitátor? El kellett volna jönni Nemesócsára. Aki ki maradt, lemaradt!

Angyal Péter, Móra Ferenc Alapiskola, Nemesócsa

Gyerekek az ivóvíz védelméért

Az iskola igazgatónője, Andruska Csilla a projektre készített falújság előtt

A lévai Juhász Gyula Alapiskola az elmúlt tanévben sikeres volt a Szlovák Nemzeti Ügynökség által kiírt Comenius, iskolák közötti kapcsolattartás pályázatában. Ebből kifolyólag 2009. november 16-a különleges dátum volt az intézmény életében: a víz nap-

ja. Ez a nap a partneriskolák országainak megismerésével és a vízzel kapcsolatos foglalkozással telt el.

A következő két évben, vagyis a 2009. augusztus elsejétől 2011. július 31-ig terjedő időszakban a projekt keretében – mely a közösen kitűzött

feladatok, célok teljesítésével telik majd – Szlovákia partnerei lesznek: Spanyolország, Nagy-Britannia, Dánia, Belgium, Németország, Szlovénia és Olaszország.

A projekt, melynek címe Water, water everywhere, nor any drop to drink – Víz, víz mindenütt, mégisincs sehol egy csepp ivóvíz sem, alkalmat nyújt arra, hogy az iskolákat látogató gyerekek bepillantást kapjanak környezetük, főleg a víz védelmében rájuk háruló feladatokra, és tudatosítsák a víz fontosságát a mindennapi életben. Továbbá lehetőséget kapnak pedagógusok és gyerekek egyaránt, hogy látogatást tegyenek a partneriskolákban. Az első ilyen jellegű találkozóra Spanyolországban

Bemutatjuk a vizet megjelenítő kabalafiguránkat, Droppyt

került sor, ahol a lévai iskola is képviseltette magát. Január végén Anglia nyújt alkalmat a kapcsolatok ápolására, majd jövő év márciusában Szlovákia látja vendégül a partnereket.

Nyúl Tímea

Vasárnapi iskola szombatonként?

2009. november 21-én egy kissé borongós, szombati délelőttön immáron negyedik alkalommal bandukolt kis és nagy diák az érsekkétyi egyházi általános iskola felé, hogy a kora délutánba nyúló foglalkozásokon részt vegyen. Vasárnapi iskolába igyekeztek – szombaton.

A vasárnapi iskola megnevezés az értelmét tekintve az oktatás legrégebbi formáját takarja, hisz ekkor „a nem mindennapos tanköteles korban levő mindkét nembeli ifjúság ismétlődő oktatást nyer”. A Benkei Ildikó kezdeményezte „Vasárnapi Iskola” mozgalom ennek az évszázados hagyománynak felel meg a XXI. században. Az MR1 Kossuth Rádió ismert riportere munkája során ráébredt, mennyire hasznos lehet a szórványban élő határon túli magyarság számára, ha a magyar kultúra alapjaival már egész zsenge korban megismerkedhet, ezért 2005 óta lelkesen szervezi ezt a mozgalmat. Történelmet, irodalmat, népi

Ifjú térképészek

gyermekjátékokat, népdalokat ismertettek az önkéntes tanítókból, tanárokból és nevelőkből álló magyarországi csoportok az óvodástól középiskolásig terjedő korosztályokkal az egyes foglalkozásokon. Természetesen a kézműves tevékenységek sem maradhatnak el egyetlen alkalommal sem.

Az elcsatolt területek közül először a partiumi és erdélyi részeken, a szórványokban indult ez a ténykedés, majd a mozgalmat fokozatosan kiterjesztették pár felvidéki kisiskolára, a Délvidékre, sőt újabban Kárpátaljára is.

A felvidéki kisiskolákba a szentendrei és az esztergomi csoport tanárai járnak. Érsekkétyen kívül már a pozbaiak is megtapasztalhatták a szombati foglalkozások hangulatát, s Benkei Ildikó tervei között szerepel a nagycétényi intézménnyel való kapcsolatfelvétel is.

Érsekkétyen a 2008-2009-es tanévben 2009. március 7-én volt az első ilyen találkozás. Ekkor az 1848-as márciusi eseményekről tudhatott meg sok érdekeset a szombaton is iskolába látogató diáksereglet. Az ovisok és alsósok tavaszi verseket, mondókákat, dalokat tanultak, közben pedig kézműveskedtek, míg a nagyobbak megtekinthették a korhű dokumentumokból készült kiállítást, majd március 15-ével kapcsolatos katonadalokat, verseket tanulhattak, eleveníthettek fel, végül huszárcsákót és kokárdát is készíthettek minden érdeklődő. Aznap közös énekléssel zárult a foglalkozás.

A második találkozásra 2009. május 9-én került sor, amikor a kicsik folytatták a tavaszi témakört, a nagyobbak pedig Radnóti Miklósról emlékeztek meg, s elkészíthették kedvenc

Csomózásra készülve

verseik, idézeteik számára saját kis könyvecskéjüket.

A tanév vége felé a foglalkoztatók meghívására egésznapos esztergomi kiránduláson vett részt az iskola valamennyi tanulója tanítói kíséretben. Láttuk a dzsámit, jártunk a Duna Múzeumban, megnéztük a város nevezetes helyeit, majd a kisebbek a Máltai játszótéren töltötték a délutánt, míg a nagyobbak a Babits-házat tekintették meg. A nagymúltú Esztergom számos újdonsággal szolgált.

A tavaly elindított kezdeményezés mára hagyománnyá nőtte ki magát, így a 2009/2010-es tanévben hasznosnak láttuk mindkét részről a folytatást.

Az iskola falain belül 2009. október 17-én találkoztunk immáron harmadszor. Szó esett az 1956-os forradalomról, Magyarországról és a Kárpát-medence földrajzáról, mindezt gyakran élénkítettük közös énekléssel, sőt voltak, akik tánccra is perdültek. Az apróbbak a sokarcú ősszel ismerkedtek a jól felépített foglalkozáson, a lányok pedig karkötőt csomózhattak.

A gyertyatartók is elkészültek

A negyedik találkozóra a közelmúltban, 2009. november 21-én került sor, s ez rendhagyó volt. Ezúttal ugyanis a budapesti Andrikó László előadásával indult a nap. A kivetített képek alapján a Kínában lévő Hun Múzeum igen gazdag, ismerős motívumokkal teli anyagát ismerhettük meg, majd íjászkodás következett, mely az egyes csoportok versenyével ért véget. Eközben a kisebbek gyönyörű gyertyatartókat készíthettek, énekeltek, játszottak.

Az esztergomiak és kétyiek ezen alkalmairól beszámolt már a Hídlap, a Nők Lapja, a Kossuth Rádióban elhangzott egy riportösszeállítás, valamint az Esztergom TV és a Duna Televízió is közölt tudósítást az itt folyó nemes munkáról,

mely gyermekeinket, ezáltal a felvidéki magyarságot is gazdagítja.

A református gyülekezetekben egyáltalán nem ismeretlen a vasánapi iskola kifejezés, hisz az istentiszteletek alatt vagy egyes gyülekezetekben az istentiszteletek után bibliai történeteket magyaráznak játékos formában, énekléssel, alkotással kiegészítve a megjelent gyermekeknek a parókiákon. Benkei Ildikó kezdeményezése ismereteket, hitet, reményt plántál, nemzeti tudatot erősít, s ettől többet nem is várhatunk el mozgalmától. Az Úr adjon minden segítőnek és résztvevőnek befogadó, nyitott szívet a további tevékenységhez.

Befejezés és kezdet

Beszámoló az Országos Óvodapedagógiai Konferenciáról

A Galánta-Vágsellye régió Óvodapedagógiai ASZ asztala, háttérben az óvodák bemutatkozó tablói

Hogyan lehet, egy folyamatosan megrendezett konferencia befejezés és kezdet egyszerre? Úgy, mint minden más is, ami együtt jár az életünkben a búcsúzás és ismerkedés, a szomorúság és reménykedés, vidámság és komolyság, vitatkozás és egyetértés.

Röviden ezekkel a szavakkal jellemezném azt a konferenciát, amely Deákiban 2009. november 6-7-én megrendezésre került. Ez volt az első olyan óvodapedagógiai konferencia, amelyet nem Vankó Terike rendezett. Bár nagyon sikeres kezdetnek nevezném ezt a rendezvényt, sajnos a tavaly elhunyt Terikének a hiánya, a tőle való búcsúzás érezhető volt.

A konferencia azonban reménykedésre ad okot. A szervezők mindent megtettek, hogy a szakmai minőség jelen legyen. Sok-sok óvónő hallhatta Zilahi Józsefné főiskolai docens előadását, amely A mese az anyanyelv észjárása címet viselte. Kevés olyan előadó van, aki komoly dolgokról tud „mesélni”. Mindenki tudja, milyen fontos az anyanyelv, de milyen jó ezt újra és újra hallani, megerősíteni, és egy másfajta szemszögből megközelíteni. Erről „mesélt” nekünk Zilahi Józsefné, és elgondolkodtatott minket, vajon megtaláljuk-

e a szlovák nyelvben azt a kifejezést: szőrszálhasogatás.

Stöckert Károlyné, főiskolai docens a személyiségfejlesztésről beszélt, miközben elemezte, mi is a személyiség, lehet-e egyáltalán fejleszteni. Néhány kiragadott mondat az elhangzottakból:

- csak a feltétel nélküli pozitív odafordulás után lehet személyiséget formálni;
- érzelmi biztonság nélkül a gyermekek nem tudnak koncentrálni;
- a mai pedagógusokat a természetes pedagógiai tudásuk elbizonytalanodása jellemzi;
- önismeret után következik a gyermekismeret.

Rendkívül élvezetes volt dr. Szarka Júlia előadása. Miközben

a zene és ünnep összefüggéseit kutattuk, énekeltünk, zenéltünk, feloldódtunk, és egyszerre két dolgot is megtanulhattunk: mit és hogyan kell a zenében. Dalokat, ritmusokat, zenei elméletet tanultunk, de a legértékesebbnek azt tartottam, hogy ízelítőt kaphattunk abból, hogyan lehet úgy tanítani, hogy mindenki figyeljen, és közben élvezze azt, ami csinál.

A konferencia jelentős részét az óvónők nevelő-oktató tevékenységének a tervezéséről szóló előadás, és ennek a megvitatása képezte. Az előadást, s a róla szóló vitát is Pöcz Ildikó vezette. Az új óvodai programok, a tervezés és annak megvalósítása még sokáig fog csiszolódni. Néhány felmerülő kérdésre kaphattak azonban kapaszkodót az óvónők.

A konferencia meghatározó része volt a Vankó Terike sírjánál való megemlékezés.

A búcsúzás után azonban folytatni kell az életet, mert egyedül így maradhatunk hűek Terikéhez. Teljes tisztelettel tudok csak fordulni azok felé, akik hajlandóak voltak elfogadni a jelölést az Óvodapedagógiai Társaság elnökének a posztjára. Három jelölt volt erre a funkcióra: Berky Angelika, Szakál Éva és Takács Tímea. Közülük Szakál Éva kapta a legtöbb szavazatot, így ezt a tisztséget jelenleg ő tölti be.

Óvónők azonban nem maradhattak mese, és zene nélkül, így az este folyamán meghallgathattuk Erdélyi Emese, nád-szegei kisleány élvezetes és ízes mesélését, mely után a Kákics

együttes népzenei műsorát láthattuk.

A látható részek beszámolója után nem fejezhetek be egy írást anélkül, hogy ne említsem meg azokat, akiknek a jelenlétét inkább csak éreztük, mint láttuk. Aki ismerte Vankó Terikét, annak nem kell elmondanom, hogy nem lehet őt helyettesíteni, de akadtak olyan emberek, óvónők, pedagógusok, akik úgy döntöttek, folytatják az ő munkáját. Meltó utódjaként és főszervezőként kell megemlítenem Szakál Évát, aki bár betegsége miatt nem lehetett jelen a találkozón, sokat tett annak érdekében, hogy ez a konferencia létrejöjjön. A felsorolásból nem hagyhatom ki Takács Tímeát, aki mindvégig vezette a rendezvényt.

Szeretném továbbá felsorolni azoknak a szervezőknek a nevét, akiknek „csak” a munkáját láttuk: ők rendezték a szállást, nekik köszönhetően mindig voltak italok az asztalon, biztosítva volt az étkezés, találtunk friss kávé, és mindazért serénykedtek, hogy a konferencián megjelent óvónők a lehető legjobban érezzék magukat.

Mindenki nevében szeretném megköszönni Szakál Évának, Takács Tímeának, Seres Ibojának, Berky Angelikának, Hozlár Veronikának, Neszméri Katalinnak, Flaskár Karolinának, Deák Erikának, Andrikovics Tündének, Varga Editnek, Szetyinszky Veronikának, Pálincás Mártának és a Galánta Vágsellye régió Óvodapedagógiai ASZ vezetőségének, hogy ez a konferencia megvalósult, és folytatódik.

Gyetzvai Judit

A program mindvégig érdekfeszítő volt

Erdélyi Emese mesél az óvónéniknek

Beszámoló a szlovák szakosok szakmai találkozójáról

A Nyitrai Pedagógiai Módszertani Központ szervezésében október 1-jén az alapiskolai szlovák szakos pedagógusok részére szakmai találkozóra került sor, melynek keretében a legújabb szlovák nyelvű tankönyvek kerültek bemutatásra. A rendezvény azon ritka alkalmak egyike volt, amikor nyugodtan tudtunk legalább egy kis ideig beszélgetni a többi szlovák szakos pedagógussal. Végre éreztem, hogy nem vagyok egyedül a gondjaimmal.

Örülök, hogy a tanfelügyelő is megosztotta velünk a legfontosabb tapasztalatait, sőt szerinte is kell a jó minőségű segédanyag, segédeszköz a szlovák nyelv tanításához is.

Nagyon hasznosnak tartom, hogy maguk a szerzők mutatták be, hogyan lehetne használni a tankönyvcsomagot a CD-lemezzel és persze a munkafüzetrel együtt. A munkafüzetrel együtt van igazán értelme a tankönyv használatának a nyelvtan és szlovák nyelvű társalgás tanóra tanításában. Másrészt rájöttem, hogy az ötödikes gyerekek lassabban írnak, ezért is nagyon jó lesz a munkafüzet feladatsorát használni. A munkafüzet másik haszna az lesz, hogy ha a könyvet visszaadják is év végén, a munkafüzet a tanulóké marad, bármikor ismételni tudják a tanult anyagrészeket.

A tankönyvszerzők – Alabán Mária, Dömény Andrea, Papp Szilvia, Szetyinszký Veronika és Varga Zsuzsanna – a találkozón sok hasznos tanácsot láttak el bennünket, a tankönyvcsaládról való tudnivalókkal ismertettek meg bennünket, saját tapasztalataikat is megosztották velünk. Nagyon sok apró ötlet jutott eszembe hallgatva őket, s később is a tankönyveket lapozgatva. Nagyon tetszik, hogy a tankönyv színes, és az is, hogy beszélni tanítja a gyerekeket, a nyelvhasználatra, a kommunikációra helyezi a hangsúlyt. Tapasztalatom az, hogy a gyerekek néhány nap után megtanulják használni a nyelvkönyvet, az ügyesebbek gyorsan beillesztik az elsajátított példamondatokat a beszédükbe. A lassabban haladók viszont a könyvből kereshetik a megfelelő mondatokat. Nagyon tetszik, hogy van a

Jobbról balra: Alabán Mária, Dömény Andrea, Papp Szilvia és Szetyinszký Veronika. A tankönyvíró csapat 5. tagja, Varga Zsuzsa lemaradt a képről.

könyvben szótár is, nyelvtani összefoglaló is. Megkönnyíti az ismétlést.

A ragozást mondatmódok, életből vett példák segítségével igyekszünk elsajátíttatni. A tankönyvek módot adnak a differenciálásra is. Kevesebb a szöveges rész, több idő és mód van a beszédre, a tankönyv mondatait ki kell egészíteni a gyerekek saját életéből vett példákkal. Olyan, mintha saját magukról kellene tanulniuk. A különböző nyelvi környezetből származó gyerekek más-más szinten egészíthetik ki a tankönyv által nyújtott gyakorlatokat.

Nagyon tetszik a hanganyag (CD-lemez), amely a tankönyv végén található, a gyerekek otthon is használhatják, hallgathatják.

Köszönet illeti az alkotókat a módszertani segítségért is. Köszönet jár a mun-

kafüzetekért a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének.

Az irodalom tankönyv is tetszik. A szömagyarázat szlovák nyelven gondolkodni tanítja a tanulókat. A gyerekeknek tetszenek a rövid kis versek, találós kérdések is. A mesék és szövegek nyelvezete, fajtája módot ad arra, hogy válogassunk az egyes művek közül, mi legyen az alaptananyag, mi legyen kiegészítés. Az irodalom és a nyelvtan tanításakor is több lehetőség nyílik a beszédre, a szlovák nyelven való gondolkodásra, az életre való tanulásra. Azt tanulhatják a gyerekek, amire szükségük lesz mindennapjaikban, így könnyebben boldogulnak az életben, hogy tovább fejlőd-hessenek.

Dudás Katalin,

Döme Károly AI és Óvoda, Izsa

Mindenki figyel...

Kellenek a közös célok

December 8-án Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatásának ünnepén került sor a Szlovákiában élő katolikus magyarság első kollégiumának a felavatási ünnepségére a komáromi MARIANUM Magyar Tannyelvű Egyházi Iskolaközpontban. A Szent Imre Kollégium abból a célból jött létre, hogy biztosítsa a középiskolások vallásos szellemben való nevelését, ezáltal is erősítve az itt élő magyarság önmegtartó erejét.

A hálaadó szentmise. Az oltárnál: (balról jobbra) Józsa Attila galántai esperes-plébános, Bezák Róbert nagyszombati érsek, Bíró László tábori püspök, a püspök úr titkára, Bartal Károly Tamás, kiérdemesült jászóvári apát, Elek László komáromi esperes-plébános

Az ünnepség a Szent Andráshoz plébániatemplomban kezdődött, ahol Mons. ThLic. Róbert Bezák, CSsR., a Nagyszombati Egyházmegye érseke és Bíró László tábori püspök közösen mutatott be szentmisét. Az ünnepség az iskolában folytatódott, ahol a diákok énekét követően az intézmény igazgatója, Madarász Róbert mondott ünnepi beszédet. Ezt követően Róbert Bezák és Bíró László megáldotta és felszentelte a kollégiumot. A több száz vendég ezt követően megtekintette a mintegy hat évig épült diákokthont.

A Szent Imre Kollégium méltó példája annak, hogy bármilyen cél megvalósításához az anyagi források hiányában is elég az önzetlen szeretet. A hat évig tartó építkezés alatt a sok ember összefogása rámutatott

arra, hogy az első pillanatban lehetetlennek látszó nagy célok is megvalósíthatók.

Az alábbiakban az iskolai igazgató, Madarász Róbert ünnepi beszédéből idézünk:

Mostanában az év legsötétebb heteit éljük, ilyenkor a leghosszabbak az éjszakák, s mégis minden a fényről szól. Arról, ami hiányzik. A fényről, melyet hétről hétre szaporítunk az adventi koszorú gyertyáinak csendesen lobogó lángjában, s keresztényi vágyakozással reméljük és várjuk a Világosság eljövételét.

Hat évvel ezelőtt mi is bizakodva és reménnyel kezdtünk neki kollégiumunk építésének. Elhatározásunkat a szükség szülte: gimnáziumunk az ország egyetlen ilyen típusú iskolája volt, lehetőséget kellett adnunk a távolabb-

ról érkező diákjainknak is az itt-tanulásra. ...Mekkora szeretet kell ahhoz, hogy valaki Gömörből, a Bodroghözéből, a Nyitra-vidék falvaiból, vagy akár csak Szógyénből, Dunaszerdahelyről vagy éppen Nagymácsédról eljőjön tanulni és nevelődni az idegenbe, Komáromba, a Marianumba. Úgy gondolom, hogy nem a 80 éves épület szépsége, a felszerelés és a tanítási módszerek modernsége ragadta meg őket, hanem valami más is...

Bizony, tőlük, ezektől a családoktól, diákoktól tanultuk meg azt, hogyan kell egyházi kollégiumot építeni a 21. század küszöbén Szlovákiában: Isten iránti határtalan bizalommal, kitartással, az égre szegezett tekintettel...

Hat éve elindultunk, mint hajdanán a három napkeleti

bölcs, de a mi tarisznyánkban nem volt arany, tömjén, sem mirha. Segítséget kértünk hát. Akik csak minket bámultak, azok elfordultak tőlünk. Akik feltekintettek az égre, s meglátták, milyen csillagot követünk, gyakran csatlakoztak hozzánk és segítettek minket. Volt, aki a munkájával, volt, aki a művészetével, Isten áldotta tehetségével, sokan az öregségükre félretett vagyonkájukkal, a két kezükkel nehézkesen megkeresett pénzzel, a persely koppanó filléréivel, téglajegyek vásárlásával támogatták az építkezést, sokszor ismeretlenül vagy éppen ismertségüket szándékosan kihasználva. Távoli tájakon élő testvéreink is meghallották a hívó szót és adakoztak, papjaink, püspökeink, plébániaközösségek, rózsafüzér társulatok, bencés öregdiákok, keresztény családok álltak mellénk.

Csak azok, akik nem a mérhetetlenül nagy sötétséget nézték az égen, hanem a parányi tündöklő csillagot. A fénylő pontot, melyben lehet gyönyörködni, s ha rábizzuk magunkat, irányt is mutat.

Mert kellenek a közös célok! Nekünk is kellett a kollégium, ahhoz is, hogy rádöbbenjünk, mennyien vándorolnak velünk ugyanazt a fényt követve, s egymásról mit sem tudva! Lehetőségünk nyílt találkozni emberekkel, történetekkel, életekkel, mint mikor a pásztortűz fénye, melege és biztonsága összegyűjti a pusztá vándorait, s azok egymásra csodálkoznak. Valahogy így ismertük fel mi is az eltelt hat év alatt az emberi nagyságot,

nemeslelkűséget, önzetlenséget és jóságot.

Hála érte! Utólag nem is tudom máshogy elképzelni a kollégium felépítését, csak így. Szeretetből. Ez illik igazán hozzá... S most mérhetetlen boldogsággal tölt el, hogy Isten kegyelméből megérhettük ezt a napot, felépült, s megnyílhat a komáromi Szent Imre Kollégium!

A legenda nem szól arról, mi történt a három napkeleti bölcssel az után, hogy meglelték Jézust. Örömmel vagy csalódottan tértek haza? A mérhetetlenül nagy Istent keresték, de csak a betlehemi jászol melegében megbúvó kisdedet találták. Ó, mennyien örülnének, ha abból a jászolból csak egy szalmaszál is kaphatnának életük kritikus pillanataiban! Én hiszek benne, hogy az az ember boldog, aki megtapasztalja és felismeri a hétköznapi apró dolgaiban is az isteni kegyelem tündöklését!

Bízom abban is, hogy a kívülről most még csupasz falak nem rettenenek meg senkit, s a kollégium épületében mindenki felismeri a hajlékot, mely oltalmat nyújt, békét sugároz, meleget ad és reményt. Nekem, Önöknek, diákjainknak és felvidéki magyar keresztény közösségünk minden tagjának!

Végezetül engedjék meg, hogy felolvassam id. Batta György publicista, költő ez alkalomra írt fohászatát:

„Kedves Teremtő Atyánk, most is köszönjük az élet ajándékát és azt, hogy végtelen szeretettedből megépülhetett ez a diákoknak való hajlék. Köszönjük, hogy imáink meghallgatásra találtak és mi is megbizonyosodhattunk róla – számodra nincs lehetetlen. Add, kedves Istenünk, hogy iskolánk a hit műhelye lehessen, hogy diákjaink gondolkodását a Szentlélek formálja, hogy valamennyien békében, bölcsességben, kedvességben növekedhessenek. Add, hogy ez a hajlék diákjaink máso-

dik otthonává válhasson, s ha eljön az ideje, ők is hirdethessék az Evangéliumot. Kérünk, Mindenség Ura, mélységes szereteted fényével simogasd meg mindazokat, akik önzetlenségükkel, imájukkal, munkájukkal, adományaikkal vagy más módon hozzájárultak, hogy a MARIANUM Egyházi Iskolaközpont Jézus fiad tanításának követésével megtalálja az egyetlen jó utat, az egyetlen igazságot – a boldogságot hozó életet. Ámen!”

Elek László komáromi esperes-plébános köszönetet mond Stubendek István volt igazgatónak (aki a kollégiumot megálmodta) és Madarász Róbertnek, a Marianum jelenlegi igazgatójának (aki a kollégiumot felépíttette és befejezte)

Az ünnepélyes megáldás után a szalag átvágása következett. A képen: Bezák Róbert nagyszombati érsek, Bíró László tábori püspök és Madarász Róbert, a Marianum igazgatója.

Szeretetlakoma a kollégium tanulószobájában. Madarász Róbert, Elek László, Bartal Károly Tamás, Bíró László, Bezák Róbert és Kiss Róbert iskolaesperes, gútai plébános

Minden kollégámban rengeteg érték van

Beszélgetés

Szabó Melindával,

a szőgyéni Csongrády Lajos Alapiskola megbízott igazgatójával

Még mindig gyakran megfordulok az iskolákban. Persze nem úgy, mint pedagógus, hiszen már túljárok a hetvenen, hanem mint író. Így kerültem 2009. október végén a szőgyéni Csongrády Lajos Alapiskolába is. Meglepetésemre az igazgatói irodában egy régi kedves ismerősöm fogadott, iskolánk, a párkányi alapiskola egykori tanulója, Kovács, immáron férje után Szabó Melinda. Mindketten megörültünk a váratlan találkozásnak.

– *Nem tudtam, hogy pedagógus lettél – indítottam a szót.*

– Ebbensokvéletlenjátszott közre. Ugyanis akkori barát-nőmmel, Récsey Annamáriával egyszer gyerekes fellángolással eldöntöttük, hogy orvosok leszünk. Ebben nem kis szerepe volt Önnek, nyilván akaratlanul befolyásolt bennünket a biológia óráival. Mellesleg ma is vonzódok az élő természethez, ezért nem véletlen, hogy tavaly az első attesztációm témáját Komáromban Albert Sándor rektor úrnál e témakörből választottam. De aztán győzött Jakubík Terike ráhatása, aki több éven át magyart tanított nekünk. (Ugye nem haragszol? – teszi hozzá tegeződve, mivel beszélgetésünk közben meggyegettünk, hogy kollégák között ez így szokás.)

– *Dehogyan haragszom. Sőt!*

– Terike, amikor megmondtam neki, úgy reagált rá kicsit humorosan, hogy biztosan őt fogom majd szidni a pályaválasztásom miatt. Meggyőződés, hogy sohasem, mert nagyon szeretem a foglalkozásomat, amit valójában neki is köszönhetek, az ő szuggesztív személyiségének és kedvességének, amellyel a barátságába fogadott.

– *Hogy lettél igazgató, hiszen még olyan fiatal vagy?*

– Ezt nem szeretném részletezni, mert úgy érzem, nem

vagyok rá kompetens. Maradjunk abban, hogy a sors hozta így. Annyit elárulhatok, hogy a kollégák többségének a biztatására és a polgármester úr felkérésére vállaltam a megbízatást, ami fél évre szól, valószínűleg annak letelte után írják ki a pályázatot.

– *Pályázni fogsz?*

– Még magamban sem döntöttem el. Épphogy csak megfelelek a kritériumoknak, illetve csak egynek, ami a letanított évek számát illeti, mert a többit teljesítettem. Pedagógusi oklevelet az esztergomi Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskolán szereztem, a szlovák nemzetiségi szakon 2001-ben. Mivel idehaza, azaz Szlovákiában akartam tanítani, csakis magyar iskolában, a diplomámat honosíttatni kellett. Szakdolgozatomat Nyitrán, szintén természettanból védtem meg. Ilyen kacskaringós úton jutottam végül is, két megállóval, alsó tagozatos és szlovák nyelv szakos képzéshez, ami valójában eleve megvolt. Ám a nosztrifikálás sem okozott különösebb gondot, mert szeretek tanulni. Pályánkat nem is lehet másként elképzelni, mint folytonos tanulással. A modern kor szüntelen kihívások elé állítja az embert, különösképpen a pedagógust, óvónőktől az egyetemi oktatóig. Most is tanfolyamra

készülök. Szeretném jobban megismerni az interaktív tábla kezelési módját. Úgy érzem, a számítógéppel, illetve az elektronikus eszközökkel már elég jól tudok bánni, hiszen ma már szinte lehetetlen ezeknek ismerete nélkül tanítani. S ki tudja, mi mindent hoz még a jövő? Nem dicsekvésképpen mondom, a számítógépes tantermet az iskolánkban már mi, az új igazgatóság, rendeztük be a szülői szövetség anyagi támogatásával. Nem volt különösképpen nehéz feladat, hiszem már volt 21 számítógépünk, amelyekből hatra iskolánk előbbi igazgatója Bósa Zsolt és Polák Péter kollégánk jóvoltából tettünk szert. Szaktantermünk is megvolt, csak éppen modernizálni kellett. A gyerekek most már osztályonként tudnak hozzáférni és különböző órákon megtanulni a velük való bánásmódot, az ismeretszerzést. Interaktív táblánk viszont még nincs, de igyekszünk minél előbb megszerezni rá, illetve rájuk a szükséges anyagi fedezetet. Elmondhatom, hogy a megszorítások ellenére is nagyon sok támogatást és ígéretet is kapunk az önkormányzattól, de az ország és az önkormányzatok jelenlegi gazdasági helyzete miatt leginkább a pályázatokban bízhatunk.

– *A pályázatokat egyedül írod?*

– Ó, nem! Nekem még kevés ebben a tapasztalatom, de mint igazgató, nyilvánvalóan nem maradhatok ki belőle. A legtapasztaltabb ebben Mánya Andrea, aki az önkormányzat alkalmazottja, és részt vesz benne Nágel Mónika, a szülői munkaközösség elnöke is.

– *Szeretnék megtudni néhány adatot az iskolátról.*

– Tanulóink száma 145, bizony nem sok, különösen akkor tűnik kevésnek, ha az évtizedekkel előbbi állapotokhoz viszonyítjuk. De tudom, így van ez másutt is. Mi már annak is örültünk, hogy tavaly négygyel gyarapodott a lélekszám. Egy-egy osztályban legkevesebb 13, legtöbb 23 tanulónk van. Tantestületünk 17 tagú, ebből kettő napközis nevelőnő. Szakképesítetlen kollégánk nincs, de mint a legtöbb hozzánk hasonló nagyságú iskolában, a miénkben is akadnak tantárgyak, amelyeknek az óráit nem arra képesítetteknek kell vállalniuk. A korösszetétel biztató. Szeptembertől 3 új kollégánk van, név szerint Alt István testnevelés-zene, Blahovics Klaudia angol-informatika, Dukony Szilvia szlovák-etika szakos. A legidősebb közöttünk Horbulák Mihály. Ő nyugdíjasként tanít nálunk, illetve helyettesíti az egyik szülési sza-

badságon levő kolléganőnk. Misi bácsi kiváló matematika szakos, megtisztelő számomra, hogy együtt taníthatok vele. Akkor volt az egyik igazgatóhelyettes Párkányban, amikor te az igazgató. Ne vedd hízélgésnek, nekem példaértékű munka volt a tiétek. Biztosan voltak akkor is problémák, de azokat mi tanulók, cseppet sem éreztük. Azt szeretném, ha ez így alakulna nálunk is. Nem lenne szabad, ha bárki is közülünk megféledekezne arról, hogy az iskola mindannyiunknak a kenyere, sőt még annál is több, nemzeti létünknek, megmaradásunknak az alapfeltétele.

– Örülök, hogy ezt ígylátod. Viszont tudnod kell, hogy egy tantestületet, pontosabban egy iskolát, beleértve a gyerekeket és a szülőket is, egybetartani, mindenkinek a munkáját összehangolni sokrétű kihívás. Nem tudom, mennyire vagy tisztában saját eszközeiddel, emberi tulajdonságaiddal, beleértve a gyengéidet is.

– Tanulmányaimból is tudom, az embernek legnehezebb megismernie önmagát. Nem szégyellem kimondani, hogy érzékeny vagyok. Ez nagyrészt abból adódik, hogy öcsémmel félárván nőttünk fel. Édesapám autóbaleset áldozata lett, amikor én még csak három és fél éves voltam, öcsém pedig még meg sem született. Anyukám egyedül, illetve nagymamám segítségével nevelt fel bennünket. Szokás mondani, minden rosszban benne van a jó, talán még a tragédiákban is. Úgy érzem, engem a sors megedzett, s ami talán a leg-

Az iskola épülete

fontosabb, mélyen átitatott empátiával.

– Mondod, tanultál tőlünk valamit annak idején. Például?

– Elsősorban azt, hogy nemcsak tanítottatok, neveltek is. Mint kiskamaszok, nálad embertani órákon nagyon vártuk az ún. intim témát, s amikor sor került rá, nagyon meglepődtünk. Te szinte felnőtt számba vettél bennünket, az emberi kapcsolatokra, a másoknak, a társnak az elfogadására, megértésére és megbecsülésére helyezted a hangsúlyt, persze a biológiai leírást sem hanyagoltad el, de az másodlagosnak tűnt. Ezt sosem felejttem el.

– És más nem maradt meg benned?

– Dehogynem. Például az a nagyméretű és alapos tehetséggondozás, amit végeztetek. Egy rövid ideig én is táncoltam a Kisbojtárban, de aztán áthangolódtam nyelvekre. Még azt

is megjegyeztem, ahogy féken tudtátok tartani a „kis gengsztereket”. Mert hát ilyenek is voltak, vannak és lesznek. S nem hanyagoltátok el a nehezen tanulókat sem. Igyekeztek felzárkóztatni őket.

Talán a példákban adódóan én is fontosnak tartom mindent, és arra törekszem, hogy nálunk is hasonló dolgok történjenek.

– Kik a legközelebbi segítőtársaid?

– Jaj, Istenem! Muszáj felsorolni neveket? Félek, hogy ez a kollégák egyfajta minősítését is jelentené, amit nem szeretnék megtenni. Én a tantestület minden tagjára számítok. Azokra is, akik engem kevésbé szeretnek. A szimpátia és az unszimpátia nehezen meghatározható jelenségek, és valahol természetesek is, de úgy vélem, az embert leginkább tettei minősítik. E tekintetben hiszem, minden kollégámban

rengeteg érték van. Azt tartom bajnak, ha valaki ezekkel nem él.

Sok mindent megemlíthetnénk, ami a szögyéni iskolának, illetve tantestületének eddigi érdeme, s ezeket Melinda mind felsorolta. A szakkörök vezetőinek munkáját, kik azok, akik az iskola belső díszítését végzik, felkészítik a gyerekeket különböző alkotóversenyekre, több alkalommal megemlíttette az IGLICE néptáncgyűttest, annak sikereit, a csoport vezetőjét, Szarka Andreát, aki egyúttal az iskolavezetésben a helyettese is. A község polgármesterét, Szász Attilát és helyettesét Konterman Lászlót, a magyarországi Tata városának Fazekas utcai általános iskoláját, amellyel baráti kapcsolatuk van már több esztendeje, a szülőket, akik a rendezvényeik szervezésében segítenek, vagy éppen szakköröket vezetnek, a Csongrády Lajosról elnevezett pedagógiai napok programjait, az egészséges táplálkozás megvalósítására készülő terveiket. Az iskola fontosabb célkitűzéseit, amiben egy rugalmas pedagógiai program csírái is fellelhetők.

Sokat kell még tanulnom – mondja kicsit elgondolkodva, aztán határozottabban hozzát teszi – bízom a jövőben, de különösképpen a kollégáim tehetségében, alkotóképességében és akaraterejében.

– Kívánom, hogy vágyaid, azaz közös vágyaitok teljesüljenek!

Csicsay Alajos

Színpadon az Iglice táncscsoport

KAZINCZY FERENC

pedagógiai nézetei*

1.

Kazinczy Ferenc 250. születésnapja a szokottnál erőteljesebben irányítja a közfigyelmet a széphalmi Mester életművére. Megjelent munkái kritikai kiadásának első három kötete, konferenciák idézték föl tevékenységét és korát, s a visszhangokból megállapítható, hogy van tanulságos üzenete a mi korunk számára. Amikor most pedagógusok vannak együtt a reá emlékező konferencián, érdemes felidézni, milyen tapasztalatai, gondolatai, nézetei voltak a nagy újtónak az iskola, a nevelés ügyéről.

Kazinczy a maga korának olvasott, sokoldalú embere volt, aki befogadta és alkalmazni próbálta az új gondolatokat. A következőkben igyekszem a Kazinczytól vett idézetekkel érzékeltetni pedagógiai felfogását. Négy csomópontot választottam ki: röviden kitérek arra, a) mit vitt magával életútjára a maga iskolai éveiből, b) min munkálkodott kassai iskolafelügyelőként, c) milyen feladatokat vállalt az oktatásügyért széphalmi alkotó éveiben, s d) családapaként milyen nevelésre törekedett.

2.

Kazinczyt első emlékei nagyapja érsemjéni otthonához kötötték, így vallott ezekről önéletírásában: „Nagyatyám, Bossányi Ferenc ... főszoigabírája vala Biharnak... Náddal földött, vályogból rakott házában pátriárkai felelősséggel éle, bírálja, békéltetője, tanácslója az ügyefogyottaknak, perlekedőknek, osztokodóknak... oly inast tarta mindég, aki írni tudott, s diktálgatá leveleit... Ezentúl tinta és plajbász leve minden mulatságom, s rajzogatám, amit bőrös székeink hátára nyomtatva láttam,

s azt a gyönyörű kétfejű sast, melyet az asztalos a templom mennyezetére mázola.”¹

Szülőfaluja, Érsemjén iskolamestere kezdte tanítani; 1766-ban néhány hétig a debreceni kollégiumot látogatta; azután a szülői háznál, Alsóregmecen egy hiányos felkészültségű házitánítója volt, s a szepességi Késmárkon töltött hónapok tanulmányaiban sem volt rendszer, következetesség. Kazinczy azonban mindenütt megtalálta a műveltségbeli gyarapodás alkalmait...és befogadta azokat a gazdagító lehetőségeket, és hatásokat, amelyek személyiségének kibontakozását szolgálják.

Vagyis: megszerette a könyvet, olvasott, amikor csak alkalom kínálkozott rá; eredetiben tárt fel előtte a francia és a német nyelvű kortársi irodalom; vásárolta a római és görög klasszikusokat; örömet lelte a képzőművészeti alkotások tanulmányozásában, gyűjtötte az ismertebb tudósok kézjegyeit.

3.

A Ratio Educationis (1777) révén a 18. század végén az állam nagyobb beleszólást kért az iskolaügybe, a népoktatás kiterjesztése a cél. Az új tanügyi rendszer keretében Kazinczy is szerepet vállalt, iskolafelügyelőként 1786 novemberétől 1791 áprilisáig tíz vármegyére terjedt ki működése. Hivatala harmadik évében már 45-tel több iskola van kerületében, mint amennyi belépésekor működött. „nekem mindennél kedvesebb volt: minden vallásbeli honfiak nevelésére hathatni... – írja visszaemlékezésében –, az a kinevezés oly kedves, oly csalogató vala, hogy annál én kedvezőbbet álmodni sem tudtam.”² Törekedett a minőségi változásra: „én a taní-

tás módját, amennyiben azt (nem lévén eránta semmi parancsolat kiadva) csak szóval tett tanácslásaim által tehettem, a mechanizmustól megtisztogattam, s a tanítókba a nevelés filozófiáját bővebb mértékben csepegtettem.”³

1789. december 20-án itt, Kassán megtartotta beosztottjai előtt „Hivatalba vezető beszéd”-ét, s hogy pedagógiai elvei szélesebb körben is ismertté váljanak, kiadta ezt németül és magyarul is, a következő évben pedig körlevélben tájékoztatta munkatársait. Ezekből a dokumentumokból egyértelműen megállapítható, hogy nemcsak mennyiségi fejlesztésre törekedett, gondja volt a nevelési módszerek, a tartalmi munka korszerűsítésére is. Emeljük ki néhány alapelvét!

Nézete szerint figyelembe kell venni az életkori sajátságokat: „mindazt, ami csak füst, ami a tanulást a gyermek előtt nehezebbé teszi, ami az ahhoz megkívántatott kedvet elveszi, ami őt a kis, még beszélni is alig tudó gyermeket egy kis, nevetségessé tudóssá teszi, egészen el kell hagyni.”⁴

Az iskola nem elégedhet meg az emlékezet mechanikus munkáltatásával. A Felbiger Ignác által ajánlott tanításmódban a kórusban való együttes olvasás dominált; Kazinczy szerint

a gyermek „elmésségét” is munkába kell venni. Később is hangsúlyozta: „A tanító tiszte az, hogy a gyermek lelkének nem csak legalsóbb tehetségét, az Emlékezetet vegye munkába, mely ugyan a tanítóra nézve legkönnyebb; hanem hogy a felsőbbeket is, az Észet, az Elmét, az Értelmet és a Képzelődést kifejtesse; a gyermek figyelmét egy pontra vonja, ötlet eszmélni, gondolkodni tanítsa...”⁵

Emberséges légkör megteremtésére buzdított, mert helyesebben gondolkodó generáció akkor lesz, ha „a nemzeti iskolában a gyengébb ifjúsággal emberiben, szelidebben bánunk, ha a vesszőt, térdeplést s kéméletlen megtámadásokat megtilalmazzuk, ha benne a becsület ösztönét felgerjesztjük.”⁶

Meggyőződése szerint egyéni foglalkozásra van szükség. Egyrészt „ki kell lesni a rejtettkben lévő tehetséget”, aki idővel „nagy fényű tagja lesz a társaságnak”; másrészt az elmaradókkal külön is kell foglalkozni, mert csak küzdelmes tanító munkával lehet „kitépni a gyenge elmékből a bolondság töveit”. Utalt a szülőkkel való együttműködésre. Kérte munkatársaitól az „elmélkedést és elfáradni nem tudó serénységet”.⁷ Emellett életszerű, hasznos tananyagot ajánlott: „ajánlom,

A konferencia résztvevői

Kazinczy sírja

Uraim, néktek a magyar geográfának és históriának tanítását is”.⁸

Itt érkezünk el szerepvállalásának egyik vitatott pontjához. Kazinczy szervesen beépítette a német nyelv tanítását pedagógiai rendszerébe. Hasznát három érveléssel magyarázta. Először is a német nyelvismeret nyitva tartja az utat a magyar fiatalok előtt is a közpályákhoz, a tudományok elsajátításához. II. József 1784-ben kiadott nyelvrendeletének passzusaira gondolt, amely szerint „Ezután senki sem viselhet sem a kormányzéknel, sem az egyháznál semmiféle hivatalt, ha nem tud németül”; „1784. november 1-től fogva egy ifjút sem lehet felvenni a középiskolába, aki nem képes kimutatni, hogy németül olvasni és írni tud”.

Ezért gondolta úgy: „A német nyelv tanítása egy része a hazafiúságnak, egyik szülési kötelesség.”⁹ Másodszer: álláspontja szerint egy gazdag irodalom tárul fel a németül tudók előtt. Aranka Györgynek írta Kazinczy 1789. július 10-én: „A Német Literatúrát a Frantziánál alább valónak nem állítom”.¹⁰ Harmadszorban pedig gondolt arra is, hogy a német nyelvű könyvek gyarapítják a felvilágosodott műveltséget, segítik a ráció terjedését. Tehát szerinte a német nyelv csak eszköz, a fő cél: a magyar ifjak művelése. S a latin helyett ajánlotta, mert: „Ha a deák nyelvet vesszük elő, úgy örökösön bészárjuk a tudományok elterjedése előtt az utat.”¹¹

A magyar nyelv elsődlegességét, fontosságát nyomatékosan hangsúlyozta: „a magyar

nyelv a közönséges életben elmulthatatlanul szükséges, filozófiai tekintetekre nézve is megérdemli, hogy fenntartása eránt gondoskodjanak”; munkatársait arra biztatta, hogy a magyar nyelvet igyekezzenek elterjeszteni, hiszen a nemzetnek „hogy a tudományoknak kedves virágzását elérje, egyéb szüksége nincs, csak az, hogy tüze fellobban hasson”.¹² Ennek előmozdítására ajánlotta a magyar geográfia és história tanítását.

4.

Később is volt Kazinczynak kapcsolata iskolákkal. Ezek közül a sárospataki és a sátoraljaújhelyi együttműködést kell mindenképpen kiemelnünk, amire így emlékezett: „Üjhelyben némely barátaim, életet adának magányomnak, s ha dolgozásomban elakadtam, a pataki kollégium bibliotékája s a históriai mikrológus Szombathy, a széles és mély tudományú Kövy s a deák nyelven szerencsésen verselő Sípos és Kézy, Somosi bibliotékárius társával s a szeretetre oly igen méltó Vályi-Nagy készek voltak könyveikkel, felvilágosításaikkal segéllen. Nekem, s régolta már, nem vala egyéb óhajtasom, mint hogy falusi lakos lehessen, függetlenül, szabadon, fény és gond nélkül, s elértem, amit óhajtottam.”¹³

...Kazinczy hatására kedvelték meg a diákok a magyar irodalmat Patakon: Majoros András – Kazinczy és a nyelvújítás híve – 1829-ben kezdte meg a magyar irodalomtörténet tanítását a kollégiumban.¹⁴

...Tervezte Kazinczy egy „Aesthetikai Magyar Grammatika” megírását (1808), mert „nem csak írni, de jól kimondani sem tudjuk a’ szokat. Azonban legfőbb igyekezetem az, hogy paragraphusaim elevenséggel, ízléssel s praecisióval legyen írva, hogy a munkát ne kellessék izzasztó fáradással olvasni.”¹⁵ Ez a mű azonban – sajnos – nem készült el. Hogy azonban 1832-ben, az Ifjú Egyesület megalakulásának évében egészen élő volt az előző esztendőben el-

hunyt író hatása, az abban is megnyilatkozik, hogy verseket írtak róla. Csicseri Ormos László epigrammája a széphalmi síremlékre is fölkerült, Ungvárnémeti Tóth László disztichonja (Révay és Kazinczy) pedig meggyőződéssel hirdette: „Hogy rosszúl ne beszélj, olvasd a Révay könyvét; / Hogy szépen szólhass, erre Kazinczy tanít.”¹⁶

Zemplén vármegye székelylén, Sátoraljaújhelyen is vállalt szerepet. Amikor 1814 februárjában a református egyházközség főfelügyelőjévé választották, beköszönő beszédében legfontosabb feladatának ezt jelölte meg: „De mindenek fellett azon kellene igyekeznünk, hogy az Istennek élő templomot építsünk; azaz hogy oly iskolát nyissunk meg, melyben gyermekeink mindazt tanulhassák, ami őket jó emberré s alkalmas és hasznos polgárokká teheti, és amelyben egy igazabb, szebb gondolkodású s érzékű maradék nevelthetessék. Engemet e hivatal felvállalására az a szép remény bírt, hogy ezt teljesedve láthatom meg.”¹⁷ Tervét elfogadták, javaslatai szerint a magyar történelem és a számtan oktatására nagyobb gondot fordítottak.

5.

A nevelés kérdései – érthető módon – apaként is foglalkoztatták Kazinczyt. Eugénia leányával kapcsolatban (a gyermek fél éves korában) megjegyezte: „Hogy a lányom tanult, tudós asszony légyen valaha, azon igyekezni soha nem fogok, sem anyja nem... de azon igen, hogy ... hazáját s ennek nyelvét szeresse”.¹⁸ Még öt éves sem volt a kislány, amikor tanítani kezdte a betűk ismeretére. Szentgyörgyi Józsefnek módszerét is megírta: „Jónak leled-e a methodust? elébb festett betűket, plajbászolás után tintával, mint azoknak potenciáját tudta volna. Ezt azért cselekvém, mert a gyermeki kor hajlandó minden mímelésre (imitatio), s a lányom nyelve, ámbár hiba és dadogás nélkül beszél, nem lelte sok ideig

a jól ismert betű hangját is. Most a lányom ötvenhárom hónapos, s már szabad kézzel betűket is fest, rajzol is.¹⁹

Második fia megszületése után írta Döbrenteinék: „*azt az áldást adám a gyermeknek, hogy szállja meg Cátónak nagy lelke, hogy légyen szent előtte a Haza és a Rény mint ezen isteni ember előtt vala, s ne kellések néki soha gaz bitanglót rettegni, kinek utálása kedvessé tehetné vele a halált.*”²⁰ Igyekezett megadni a szükséges neveltetést a gyermekeinek; felfogása józan és gyakorlati: „*Nem akarok én adni gyermekeimnek csillogó Cultúrát, de használhatót. Ezt adni kell, és ezt adni nekem örömem.*”²¹

Levelezésben gyakoriak utalásai a hét gyermek előrehaladására, nevelésére, erre folyamatosan nagy gondot fordított. „*Ismerem a házi nevelés veszedelmeit s a köz nevelés hasznait – írja –, de amannak szerencsédit s ennek veszedelmeit is ismerem, s a kettőt azáltal egyesítem, hogy házamnál állítottam egy kis iskolát.*”²² Megtanítja a kicsiket a betűvetésre, rajzolásra, felkelti érdeklődésüket a földrajz, a történelem, a könyvek iránt. Wesselényinek írta 1814-ben:

„*Kiadni kezeimből gyermekeimet soha nem fogom. Sem erszényem nem engedi, hogy Bécsben neveljem, sem szívem; nem lehetek el nélkülk; és mit ér az a Bécsi nevelés! nem magyaroknak neveltetnek ott, hanem németeknek...*”²³ Nyolc évvel később, 1822-ben, amikor két fia Patakon tanul, mégis kifakad: „*mindketten nagy reményű gyermekeknek tartatnak ott. ... Ha erszényem engedé vala, nem volnának Patakon ... Bécsbe küldeném, hogy francia nyelvet és Emil festést is tanuljon, mert arra szokatlan hajlandósága van.*”²⁴

Az idegen nyelvek (elsősorban a francia) tanulását fontosnak tartotta. A művészeti nevelés sem hiányzott elgondolásaiból: muzsikát és festést tanító nevelőre is számított. „*A Bécsből jövőndő nevelő s feleségem és én franciául fogunk szólni, s így gyermekeim belé jönek a nyelvbe. Lesz Muzsikát s festést tanító is.*”²⁵ „*Tánclücke csaknem minden este tartatik, most menuetet tanulnak, s én magam is járom velek. Ez lévén a legszükségesebb és legnehezebb; minthogy ez ádagazi állást a testnek, arra pedig mind a négy gyermeknek igen igen nagy szüksége van.*”²⁶

6. Összegezve azt állapíthatjuk meg, hogy Kazinczy Rousseau nyomán hitt az emberek nevelhetőségében. Azt ajánlotta: „*Kultúrát mind a földesúrnak, mind a köznépek, s jó lesz minden.*”²⁷ A nevelő oktatás híve volt, tanítóeszményét így fogalmazta meg, s ebben hozzáállásának lényege mutatkozik meg:

„*Az a tanító, aki a gyermekkel gyermeki módon tud bánni, aki gyermekké lenni nem átal; ... az a tanító, aki a gyermekeket úgy tudja tanítani, hogy elfelejtik, hogy oskolában vannak, s azt vélik, hogy anyjuknak ölkben hevernek, aki előttök múlattató meséket beszél; az a tanító, aki a tanítványainak fejeket és szíveket míveli, aki őket tanítja és javítja; az az a tanító, kire én oskolámat bízni óhajtanám.*”²⁸

A pedagógiában a megújulást képviselte, ezért is tisztelettel adózunk ma a 250 éves Kazinczy emlékének.

Dr. Kováts Dániel

* Elhangzott a Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulója alkalmából rendezett tanári konferencián Kassán

Kazinczy Pedagógiai nézetei Jegyzetek

- 1 Pályám emlékezete. = Kazinczy Ferenc: Versek, műfordítások, széppróza, tanulmányok. Szerk. Szauder Mária. Bp., 1979. 211, 414, 215.
- 2 Pályám emlékezete. I. m. 270.
- 3 Kazinczy Ferenc: Hivatalba vezető beszéd. = Dokumentumok a magyar nevelés történetéből 1100-1849. Szerk. Ravasz János. Bp., 1966. (A továbbiakban: Dokumentumok...) 199.
- 4 Dokumentumok... 201.
- 5 Kazinczy beszéde az újhelyi ref. gyülekezethez 1814. szept. 4. KazLev. 12. k. 62.
- 6 Dokumentumok... 206.
- 7 Kazinczy Ferencnek [...], mint a' Kassai Kerület magyar Oskolái Királyi Intézőjének Körül-Járó Levele, megyéje Oskoláinak helybéli Igazgatóihoz 's Tanítóihoz, Kassa, 1790.
- 8 Dokumentumok... 206.
- 9 Dokumentumok... 205.
- 10 KazLev. I. k. 396.
- 11 A „Hadi és más nevezetes történetek” szerkesztőségének, 1790. = Kazinczy Ferenc: Levelek. Szerk. Szauder Mária. Bp., 1979. 24.
- 12 Dokumentumok... 205-6.
- 13 Kazinczy Ferenc: Az én életem. I. m. 500.
- 14 Vö.: Szinyei Gerzson: Vázlatok és képek a sárospataki ev. ref. főiskola XVIII. és XIX. századbéli életéből. = Értesítő az 1894/95. évről, 30-33.
- 15 KazLev. V. k. 349.
- 16 Ungvárnémeti Tóth László: Szépet szépen. Válogatott költemények. Szerk. János István. Miskolc, 2005. 53.
- 17 KazLev. XI. k. 213.
- 18 KazLev. V. k. 465.
- 19 KazLev. IX. k. 407.
- 20 1813. KazLev. X. k. 390.
- 21 1815. KazLev. XII. k. 342.
- 22 1816. KazLev. XIV. k. 51.
- 23 KazLev. XII. k. 279.
- 24 KazLev. XVIII. k. 95.
- 25 Wesselényi Miklósnak írta 1814. dec. 25-én. KazLev. XII. k. 279.
- 26 1816. KazLev. XIV. k. 58.
- 27 Erdélyi levelek. = Kazinczy Ferenc: Versek, műfordítások, széppróza, tanulmányok. Szerk. Szauder Mária. Bp., 1979. 649.
- 28 Dokumentumok... 204.

Fesztty-hét az Fesztty Árpád Alapiskolában, Ógyallán

A Fesztty-hétbe az egész iskola és óvoda bekapcsolódik

JUDr. Zemková Margita polgármesterasszony és az iskola igazgatója átadják a műfüves sportpályát az iskola tanulóinak

2009. december 7. és 11. között már harmadik alkalommal került megrendezésre a Fesztty Árpád Alapiskolában és Óvodában a Fesztty-hét, Fesztty Árpád születésének évfordulója alkalmából.

Advent kezdetén szívhez szóló gondolatokkal Erdélyi Tímea tiszteletes asszony elevenítette fel az adventi időszak és a karácsony üzenetét és a tavalyi év legsikeresebb diákja meggyújtotta az iskola bejárata előtt elhelyezett nagy adventi koszorún az első gyertyát.

A Fesztty-hét hétfőjén, az ünnepélyes megnyitót megelőzően, az adventi koszorú 2. gyertyájának meggyújtására gyülekeztek az udvaron az iskola tanulóinak és alkalmazottjai. Az igazgató úr megnyitója és a hét műsorának ismerte-

tése után a diákok Darázs Rozália szobrászművésszel találkoztak. A Fesztty emlékszobában hallgatták végig az iskola volt diákjának, a ma elismert szobrászművésznék életpályáját és munkásságát. A szívélyes beszélgetés után az iskola udvarán megépített műfüves pálya ünnepélyes átadásával folytatódott a program. Az átadást jelenlétével megtisztelte a város polgármestere, JUDr. Zemková Margita, továbbá az ünnepségen részt vettek a városi képviselőtestület tagjai, a pálya kivitelezői, a testvériskola küldöttsége, valamint az iskola tanulóinak. Az ezt követő sportdelutánon tanulóink és a dél-komáromi Fesztty Árpád Általános Iskola csapatai 3 korcsoportban mini foci-mérkőzésen mérték össze erejüket. A Fesztty Vándorkupa ezúttal Magyarországra került.

A másnap délelőttjén két ajándék-előadás színesítette. Az Argyélus Színház rendkívüli magyar-, történelem- és zeneórát tartva vezette be tanulóinkat a népköltészet, népzene és a népi hangszerek világába. Az alsó tagozatosok a B.I.P.I Színház vidám, zenés, interaktív előadásában vehettek részt. Mindkét előadás nagy sikernek örvendett.

Az iskola Gyermekgalériájában a rajzkiállítás hivatalos megnyitójára és a Fesztty Kép 2009 című rajzverseny kiértékelésére gyűltek össze a pályamunkákat beküldő tanulók és a felkészítő pedagógusok. Ebben az évben rekordmennyiségű képből

választotta ki a szakmai zsűri Svitek Juraj képzőművész vezetésével a legszebb képeket, melyek Magyarországról és az ógyallai alapiskolából és óvodákból érkeztek.

A hét középső napján megtartott nemzetközi Fesztty műveltségi vetélkedőn a határon innen és túlról érkezett felső tagozatos diákok mérhették össze tudásukat. Vrábel Sándor tanító bácsi vezényletével a többfordulós vetélkedő alatt a tanulóknak többek között képzeletbeli riportot kellett készíteniük Fesztty Árpáddal, verset írniuk a megadott kulcsszavak segítségével, valamint Fesztty Árpád életével és munkásságával kapcsolatos kérdésekre kellett válaszolniuk. Tanulóink jól felkészültek, szépen dolgoztak, ezt bizonyítja, hogy az első két helyen iskolánk csapatai végeztek, míg a harmadik helyet a testvériskola szerezte meg. A szellemileg kimerítő versengést finom ebéd követte.

Ünnepi keretek között került sor a Fesztty-hét utolsó napjára. Péntek reggel a gyerekek ünnepi osztályfőnöki órán vettek részt, majd az elfogyasztott szendvicsek után megkezdődött az ünnepi műsor. Az igazgató úr üdvözlő beszédét az iskola diákjainak kultúr-műsora követte. Fellépett iskolánk néptáncsoportja, a Bellő Konkoly-Thege, verset mondtak Jókai Lilla, Benkó Friderika, Markuss Gabri-

ella és Kocskovics Kitti, az iskola csalóányai, Markuss Gabriella és Belán Dóra A két jó barát című dalt adták elő, ezenkívül az alsó tagozatos tanulóink énekkara karácsonyi énekekkel készült. Iskolánk legkisebbjei, az óvodások népi játékokkal és táncszórakoztatták a jelenlévőket. Az ünnepi műsor után megtörtént a Fesztty Díjak átadása. Iskolánk minden évben megjutalmazza legeredményesebb diákjait és pedagógusait. Idén 7 kategóriában hirdetett győztestet:

- Az év tanulója
Belán Dóra
- Sport kategóriában
Sárai Ákos
- Természettudományi kategóriában
Benkó Friederika
- Társadalomtudományi kategóriában
Markuss Gabriella
- Művészetek kategóriában
Pastorek Cynthia Éva
- A legeredményesebb alsó tagozatos
Fejes Vivien
- Az év pedagógusa
Mgr. Deme László

A kultúr-műsort kellemes hangulatú megvendégelés követte, ahol a vendégek kötetlenül beszélgethettek. Az iskola minden alkalmazottja egész héten sokat fáradozik azért, hogy méltóképpen megemlékezzen a város szülöttjéről, a híres festőművészről, Fesztty Árpádról. Munkájuk eredménye a vendégek elismerése, akik évről évre szívesen fogadják el a meghívást. A pedagógusok fáradásai ellenére örömmel tesznek eleget e kihívásnak és a jövőre nézve is szeretnék ezt a hagyományt tovább ápolni.

-fái-

A búcsi iskola csapata is ügyesen szerepelt a vetélkedőn

Húsz évvel ezelőtt történt

Egy „világrendszer” összeomlása

„A társadalmi és a politikai rendszerek az egyes országokban változtak a múltban, és változni fognak a jövőben is. Ám az ilyen változás az illető ország népének kizárólagos ügye és választása. Megengedhetetlen, hogy akár barátok vagy szövetségesek, akár mások beavatkozzanak a belügyekbe, és megkíséreljék korlátozni az államok szuverenitását.”

(Mihail Gorbacsov,
1989. július 7. – Strasbourg)

Sok történész ugyan nem lelkesedik túlságosan érte, a közvéleményben mégis rögzülnek bizonyos évszámok, melyeket történelmi határköveknek mondanak. Ilyen például a 476. év, amivel az ókort szokták lezárni, míg az 1492 – Kolumbusz első amerikai jelenésének az éve – a legtöbb embernél az újkor nyitányát jelenti. E filozófia mentén kijelölhetjük a modern kor története azon szakaszának végét is, amelyet a történetírásban és a közbeszédben is hidegháborúnak neveznek.

1989. december 2-3-án Málta közelében, a vihartól háborgó Földközi-tengeren horgonyzó Maxim Gorkij nevű utasszállító hajón először találkozott egymással hivatalosan idősebb George Bush amerikai elnök és Mihail Szergejevics Gorbacsov szovjet pártvezető. Ezt a romantikus körülmények között lezajlott tárgyalást, amelyen Gorbacsov többek között szabad utat adott a közép-kelet-

európai átalakulásnak, tartják a mintegy négy évtizedet felölelő korszak záró aktusának. Természetesen azok a folyamatok, amelyek elvezettek a „szocialista világrendszer” felbomlásához, nem 1989-ben kezdődtek, sőt: nem is akkor fejeződtek be, mégis, az „annus mirabilis”-nek, a csodálatos évnak elkeresztelt 1989-ben zajlottak le olyan rendkívül jelentős események, amelyek nagyban hozzájárultak egy új világ létrejöttéhez. Ezért tehát 1989-et nyugodtan elfogadhatjuk egy újabb történelmi határkönek.

Uzskorenyije, peresztrojka, glasznosztj

Ahhoz, hogy Közép-Kellet-Európában bármilyen jelentős politikai változásra egyáltalán csak gondolni is lehessen, előbb az egyik szuperhatalomban, a Szovjetunióban kellett valaminek történnie. Az történt, hogy az oroszok az Egyesült Államokkal szemben

elvesztették a hidegháborúval járó fegyverkezési versenyt. Mi több, a fegyverkezés terén az amerikaiak által diktált tempó aláásta az amúgy is korszerűtlen, rosszul teljesítő szovjet gazdaságot. Mind az iparban, mind a mezőgazdaságban súlyos válság keletkezett. Mindezt tetézték olyan társadalmi problémák, mint az alkoholizmus terjedése és a korrupció elmélyülése. A válság jelenléte már az 1980-as évek elején világos volt az egyre jobban előregedő, „gerontokrácia”-nak csúfolt szovjet vezetés számára, ám a válaszával késlekedtek. 1982-ben meghalt az akkor már jó ideje magatehetetlen Leonyid Brezsnyev, akinek nevével az ún. „pangás időszaka” forrott össze. Utóda, Jurij Andropov érezte a helyzet súlyosságát, változásokat is kezdeményezett a gazdaságirányítás terén és a csúcส์vezetés összetételében, ám másfél évnyi regnálás után az egykori budapesti szovjet nagy-

követ elhunyt. Az őt követő Konsztantyin Csernyenkónak még ennyi sem adatott meg – a Szovjetunió nem egész négy éven belül immár a harmadik vezetőjét temette el.

Egy nappal Csernyenko halála után, 1985. március 11-én az 54 éves Mihail Gorbacsov került a Kreml élére. A szovjet viszonyok között rendkívül fiatal embernek számító Gorbacsov egy pillanatig sem hagyott kétséget afelől, hogy egy merőben új és szokatlan politikai kurzust akar megvalósítani a keleti blokk vezető államában. Az új szovjet pártvezér legfontosabb feladatának a gazdaság tehermentesítését tekintette – ezt a nemzetközi feszültség és a szovjet-amerikai ellentét csökkentésével vélte elérni. Egymás után állt elő a különböző fegyverzetcsökkentési programokkal. Az amerikaiakat meglepte ez a szovjet részről addig ismeretlen hangnem. Gorbacsov gyorsan, minden idők legnépszerűbb orosz

vezetője lett. Nyugati lapok választották az „év ember”-nek. Az 1987-ben megjelent Peresztrojka című könyve, amelyben kül- és belpolitikájának alaptéziseit fogalmazta meg, nagy feltűnést keltett. A világ orosz fogalmaktól volt hangos: uszkorenijje (gyorsítás), peresztrojka (átalakítás), glasznoszty (nyilvánosság).

Megreformálás helyett összeomlás

Amilyen szimpátiával figyelte a Nyugat Gorbacsov tevékenységét, olyan szorongás vett erőt annak láttán a Sztálin által létrehozott szovjet birodalom szatellit államainak kommunista vezetőin. Nem véletlenül; Honecker, Ceausescu, Husák, Jaruzelski, Zsivkov, de még a mezőnyben reformernek számító Kádár sem tudott mit kezdeni az új szovjet vezetés reformpolitikájával. A csehszlovák bolshevik, Klement Gottwald egykor szállóigévé vált mondata: „Örök időkre a Szovjetunióval, és soha másként!” – elég paradox módon hangzott ezekben az időkben a közép-kelet-európai kommunista pártközpontokban. Ráadásul Gorbacsov több megszólalásában is jelezte: nem tartja már érvényesnek az 1968-ban meghirdetett Brezsnyev-doktrínát, melynek értelmében a Szovjetunió és a Varsói Szerződés további tagállamainak akár fegyveres úton is joguk, sőt kötelességük beavatkozni azon baráti államok belügyeibe, ahol a szocialista rendszert veszély fenyegeti.

Amint az várható volt, a liberálisabb szovjet külpolitika felbátorította az egyes kommunista államokban sokáig csak illegális tevékenységet folytató ellenzéki erőket. Lengyelországban az 1981-ben betiltott Szolidaritás Szakszervezet 1988-ban újra erőteljesen lépett a színre. Magyarországon 1987-1989 között politikai mozgalmak és

Akit a „bársonyos forradalom” emelt az elnöki székbe – Václav Havel

Mihail Gorbacsov – reformálni akart, összeomlás lett a vége

Magyarországon jórészt a tárgyalóasztalnál dőltek el a dolgok

pártok sokasága kezdte meg, illetve újította fel a működését. A Német Demokratikus Köztársaságból tízezrével szöktek át a polgárok (nem kis magyar segítséggel) a Német Szövetségi Köztársaságba – ugyanakkor előtérbe került a két német állam újraegyesítésének kérdése. Az 1968-as Prágai Tavasz után „konzolidált” Csehszlovákiában 1988-tól egyre gyakoribb tömegmozgalmak jelezték, hogy a konzolidáció azért nem sikerült olyan tökéletesen.

A Szovjetunió által magára hagyott térség valamennyi országában 1989 második felében a kommunista rendszer végtelenül rövid idő alatt kártyavárként omlott össze. Ám a

változás nem mindenütt ment egyformán végbe. A reformok tekintetében élen járó két államban, Lengyelországban és Magyarországon az ellenzéki erők tárgyalásos úton bírták rá az állampárt képviselőit a (Lengyelországban csak részben) szabad parlamenti választások kiírására. Az NDK-ban és Csehszlovákiában békés tömegmozgalmak kényszerítették ki a kommunisták bukását. Bulgáriában egy párton belüli puccs buktatta meg Todor Zsivkovot. Fegyveres összecsapásokra egyedül Romániában került sor. A világ közvéleménye 1989 decemberének második felében a televízió keresztül figyelte lélegzet-visszafojtva

a Ceausescu-klán bukását és kivégzését.

És mi lett Gorbacsov Szovjetuniójának a sorsa? A külföldön oly népszerű kommunista politikus hazájában gyorsan elveszítette a támogató bázisát. A gazdasági reform csődöt mondott, politikai téren pedig újra bebizonyosodott, hogy a diktatúra nem reformálható. Ha nem is az általunk górcső alá vett 1989. évben, de két évvel később, 1991. december 25-én 10 óra 45 perckor a Szovjetunió megszűnt létezni. Egy világbirodalom eltűnt a térképről.

A térség országai 1989 után a demokrácia útjára léptek, amely útról a változásokkal járó eufória elmúlásával hamarosan bebizonyosodott, hogy nagyon kacskaringós és egyenetlen. Az amerikai John Dunn 1991-ben könyvet írt a demokrácia (befejezetlen) történetéről. A könyv vége felé idézi Timothy Garton Ash megfogalmazását: „amikor 1989-ben összeomlottak a kelet-európai rezsimék, élesen egymás mellé kerültek azok az eszmék, amelyeknek eljött az ideje és azok az eszmék, amelyeknek elmúlt az ideje”.

Húsz év után is ott vannak egymás mellett. Sajnos.

Pelle István

Széchenyi-napok Felsőszeliben

Az iskola névadójához kapcsolódó immár hagyományos rendezvényre 2009. október 16-22. között került sor a Felsőszeli Széchenyi István Alapiskolában. Az idei Széchenyi-napoknak azonban még nagyobb ünnepélyességet adott, hogy a magyar nyelvű oktatás újraindításának 60. évfordulója jegyében zajlott.

A gyermekeket sokrétű programok várták, s ezek közt mindenki talált az érdeklődésének megfelelőt. Az ünnepi hét megnyitóján, október 16-án a reggeli órákban emléktábla leleplezésére került sor, melyen rovásírással szerepel az iskola neve. A táblát Ambrus Dávid, az iskola volt tanulója faragta. Ezután a pedagógusok osztályfőnöki órák keretében emlékeztek meg arról, hogy 60 éve indulhattak újra hazánkban a magyar tanítási nyelvű iskolák. A gyermekek továbbá megismerkedtek az iskola által kiadott Jubileumi emlékkönyvvel. A gazdag tartalmú kiadványt – melyben visszaemlékezések is olvashatók a nyugdíjas pedagógusok és egykori diákok tollából – a szülői szövetség jóvoltából minden gyermek ajándékba kapta. A rendhagyó osztályfőnöki órákat Baranta-bemutató követte, amit a gyermekek nagy érdeklődéssel szemléltek.

Délután hálaadó ökumenikus istentiszteletre került sor az iskola épületében, melyet Nagy Olivér alsószeli evangélikus lelkész és Halász Imre felsőszeli plébános tartottak. Beszédükben mindketten rámutattak arra, hogy magyarságunkat továbbra is meg kell tartani, és az elődeink iránti tisztelet fontosságára is felhívták a közösség figyelmét. Az istentisztelet után a vendégek megtekinthették az „Oktatásunk múltja és jelene” című kiállítást.

Este a program a művelődési házban ünnepi műsorral, közös visszaemlékezéssel és kötetlen beszélgetéssel folytatódott. A műsorban a jelenlegi és egykori diákok együtt szerepeltek. Az esten beszédet mondott Pónya Zsuzsanna, az iskola igazgatónője, Pék László, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke, Mézes Rudolf, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetségének elnöke. Köszöntőt mondott Dobosy Pál, Felsőszeli polgármestere, Seres Lajos, Alsószeli polgármestere, Valacsay Ilona volt igazgatónő, Pukkai László nyugdíjas gimnáziumi tanár, volt felsőszeli diák. Az estébe nyúló kötetlen beszélgetés során sok szép diákkori emlék elevenedett fel.

Október 20-án a gyermekek Écsi Gyöngyi és Kovács Marcell műsorát tekinthették meg „Hétszínű búzaszem” és „Régi ládák titkai” címmel. Másnap az alsó tagozatos tanulókat és az Alsószeliből átlátogató kisiskolásokat várjátékokba

A régióismereti vetélkedőt és a várjátékokat is nagy érdeklődés kísérte

A kiállításon kipróbálhatták a tanulók a régi padokat s beleolvashattak a régi tankönyvekbe

kapcsolták be a pedagógusok, a felső tagozatos tanulók pedig több program közül is válogathattak. Szurkolhattak a futballtornán, ahol a résztvevő csapatok – a tallósiak, jókaiak, perediek, Felsőszeliből pedig a szlovák iskolások is – a Széchenyi-kupáért küzdöttek meg egymással. A kupa a házigazdánál, tehát a felsőszeli magyar iskolásoknál maradt.

Időközben hangulatos régióismereti vetélkedő zajlott az 5-6. évfolyam számára és diákkonferencia a 7-9. osztályosok részvételével, ahol a legnagyobbak az elkészített prezentációikat mutatták be két témában: „Szülőfalum szép határa...” és „Akikre büszkék vagyunk”.

A régióismereti vetélkedő tízfordulós csapatverseny volt, ahol rendkívül érdekes feladatok vártak a tanulókra, például régi használati tárgyakat kellett felismerniük, utcaneveket eredetét megmagyarázniuk, útlevelet kiállítaniuk gróf Szé-

chenyi István számára fontos adatokkal és személyleírással. Az iskolán tavalytól az órarendbe került a régióismeret, így most az ott tanultak jól jöttek a gyermekek számára.

Október 22-én volt a Széchenyi-napok záróünnepsége, ahol az egyes versenyek értékelése zajlott. Az említett focitorna, régióismereti vetélkedő és diákkonferencia mellett az iskola tanulóit több kategóriában alkotópályázatba nevezhettek be: volt irodalmi és rajzpályázat meghatározott témákkal. A fogalmazástémák között legjobban a „Ha a falak beszélni tudnának...” című téma nyerte el a diákok tetszését, de az anyanyelvről szóló elmélkedések is szépen sikerültek. A leghangulatosabb rajzok a szülőfaluról készültek. Az eredményhirdetés után felcsendült az iskola himnusza. (Ez szintén gyermekalkotás, egy régebbi iskolai verseny díjnyertes műve.) A rendezvény Zsapka Attila zenés-verses rendhagyó irodalomórájával zárult. Ennek keretében a tanulók Radnóti Miklós költészetével ismerkedhettek meg.

Az idei Széchenyi-napok keretében a gyermekek figyelmébe ismét az iskola névadója, Széchenyi István nagyságára irányult, és az élménydús hét minden bizonnyal hozzájárult az iskola, a falu, a régió és a környezet iránti szeretet elmélyítéséhez is.

Tanulásfejlesztés az IPOO-modell alapján

2009. augusztusában részt vettem Debrecenben egy továbbképzésen, amit a debreceni Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület szervezett Mező Ferenc vezetésével. A rendezvény támogatója a Balassi Intézet, az Oktatási és Kulturális Minisztérium és a Határon Túli Magyarok Oktatási Tanácsa volt.

Mező Ferenc és hallgatósága

A hétnapos képzés során a tanulási stratégiák fejlesztésével foglalkoztunk az IPOO-modell alapján. Első nap a tanulás fejlesztésének elméletéről volt szó. Mindenekelőtt körbejártuk a tanulósváltozók világát, s a tanulásdiagnosztika és tanulásfejlesztés kapcsolatát. A többi napokon az elméleti ismeretekre építve ismerkedtünk meg egy tanulásfejlesztési módszer együttesével: az „IPOO-minimum programmal”. A bemutatott program elméleti keretét a tanulás IPOO modellje szolgálja. A tanulás input (vagyis: információ felvétellel jellemezhető) fázisának fejlesztésével kapcsolatban kitértünk az olvasott és élőszavas szövegek jegyzetelésére, illetve egy olvasástechnikai módszerre (az ÁK3E-módszerre). A process fázis

(a tanulás információ-feldolgozó fázisának) tárgyalásakor öt nagyobb témakörrel foglalkoztunk: 1. a tananyag szövegének átszerkesztésével, 2. a direkt és indirekt információgazdálkodással, 3. a holista ismeretrendszerekkel, 4. a grafikus ábrák kódolásával és dekódolásával, 5. a mnemotechnikával. Az output (a tanulás kimenetét jelentő) fázis esetében a feléléstechnikára és az eszszírásra koncentráltunk. Az IPOO minimum programban nem fordítottunk külön figyelmet a tanulás szervezéssel kapcsolatos problémákra. Ennek oka, hogy az „IPOO-minimum program” az alap-és középfokú oktatás alapvető problémáira koncentrált. Az alapfokú és középfokú képzés során pedig elsősorban a pedagógusokra hárul a tanulász-

ervezés problémája, s nem a diákokra. Vagyis nem tanulás-módszertani, hanem tanítás-módszertani problémaként jelentkeznek. Ugyanakkor az IPOO-modell szervezési fázisa (a tanulás-szervezés) alapvetően meghatározza a másik három (tehát az input, a process és az output) fázis hatékonyságát, azoktól jóformán elválaszthatatlan. Ez azt jelenti, hogy egy-egy input, process vagy output fázisba tartozó módszer fejlesztésekor a módszerhasználatra vonatkozó szervezési kompetenciát (vagyis azt, hogy: „mit?, mikor?, hogyan?”) is átadjuk a tanulóknak.

Végül megismertünk egy komplex tanulásdiagnosztikai teljesítménypróbát. (Lásd: Mező Ferenc - Mező Katalin (2007): Tanulási stra-

tégiák fejlesztése az IPOO-modell alapján, (Második, átdolgozott kiadás), Tehetségvadász Stúdió - Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület, Debrecen.)

A tanulásmódszertan napjaink pedagógiájának egyre divatosabb témájává válik. Ez jó. Ez gond. Ez jó, mert végre felfigyeltünk egy alapvető hiányosságra, amelyet a pszichológusok, pedagógusok máskülönben már jó ötven éve elénk tartak. Ugyanakkor ez gondot is jelent, mert magában rejtí azt a veszélyt, hogy a tanulásmódszertan „divathulláma” végigsöpör, majd idővel elcsitul – holott állóhullámként kellene fennmaradnia. Különösen, ha divatba jön a tanulás. Élethossziglan.

Böszörményi Edit

A Katona Mihály Galériáról

„Művészet világa: kerek, egész világ. Az ember színrelépésével együtt született meg az igény a táncra, a zenére, a festészetre és a varázsmondókákra. Nemcsak gazdagabbá teszi az életünket: éppolyan szükséglete szellemünknek, mint a testnek a kenyér. Számomra még ma is az a természetes, kerek és egész világ, ahol az emberek énekelnek, táncolnak, verset írnak, verset mondanak, rajzolnak, festenek, gyöngyöt fűznek, fát faragnak – és nem csak pénzt olvasnak.“

Görföl Jenő és Varga Lajos sokat tettek a Katona Mihály Galériáért

Véghelyi Balázs fiatal költő gondolatai és értékrendje megegyeznek azzal az értékrenddel, amit képviselni szerettek volna azok, akik megálmodták és útjára indították a Katona Mihály Galéria működését. A búcsi iskola abban más a többitől, hogy mindig is próbált egy lépéssel mások előtt járni, hogy szellemisége meghatározó lehessen a közösség lakóinak jövőjére nézve. Ma is azon fáradozunk, hogy olyan környezetet teremtsünk diákjainknak, amelyben minél több olyan hatás érheti őket, amelytől lélekben gazdagabbak és boldogabbak lehetnek.

Hogyan is jött létre a galéria, és egyáltalán, mit keres egy galéria az iskolában? Kérdezik sokan, és azt is, nem féltjük-e a gyerekektől azokat a műalkotásokat, amelyek a galéria falát díszítik szinte az egész iskolaévből.

„Csonka ember az, és üres az élete – bármily gazdag külsőleg –, ha nincs érzéke a művészetekhez.“ Vallja Kodály Zoltán, és

valljuk mi is. Az igazi célunk a galéria működtetésével az, hogy a szép iránti fogékonyságra neveljük tanulóinkat, hogy találják meg és vegyék észre magukban és maguk körül azt, ami jobba teheti őket.

Varga Lajos igazgató úr áldozatkész munkájának köszönhetően 1999-től máig csaknem 40 kiállítást rendeztünk iskolánkban. Az elsők, Bődök Zsigmond, Görföl Jenő és Varga Róbert fotókiállításai még a tornateremben, a régi épületünk folyosóján, valamint az étteremben valósultak meg. Nagy János szobrai és fafaragásait a készülő új épületrészünk egyik osztálytermében állítottuk ki. Jókai Kiss Éva grafikái voltak az elsők, amelyek ennek az épületnek a folyosójára, a mostani galéria falára kerültek. Ez után jött az ötlet, és dr. Farkas Veronika művészettörténész segítségével ahhoz, hogy méltó helyen és szakszerűen rendezhessünk kiállítást. A világos, kellemes környezet,

Ölveczky Gábor

a folyamatosan bővülő technikai háttér lehetővé tette, hogy a galériában vendégül lássuk a magyarországi és felvidéki művészvilág legjobbjait. Ennek megvalósításához nagy segítséget kaptunk Ölveczky Gábertól, a komáromi Csokonai Galéria vezetőjétől és Görföl Jenőtől, a CSE-MADOK titkárától. Mindketten jó szívvel ajánlottak és ajánlanak minket a művészeknek kiállítás helyszínéül. Természetesen mi is nyitott szemmel járunk, felfigyelünk az értékes kiállításokra, és igyekszünk ezeket eljuttatni a mi galériánkba. Így jutottak el már hozzánk (a teljesség igénye nélkül) Kopócs Tibor, Somogyi Győző, Gyulai Líviusz, Szentessy László, Szabó Ottó grafikái, Smíd Klára illusztrációi, Szukálek Lajos és Kocsis Ernő festményei, Ölveczky Gábor Szépipírásgyakorlati, Jurás Éva tűzzománci, de helyet kaptak nálunk a Szögyényi Nemzetközi Művészeti Tábor és az SZMPSZ Országos Képzőművészeti Pályázatának alkotásai, az Első Magyarországi Szamár-tár, a Felvidéki Népviseleti Babák, japán gyerekrajzok, Tóth Lehel és Görföl Jenő fotói, idén pedig sor került egy jubileumi közös kiállításra, amelyet tavasszal remélhetőleg egy másik is követni fog.

Meg kell még említeni Retkes Géza helyi műgyűjtő nevét, aki egy elfeledett szlovákiai magyar festő, Dlugolinszky Tibor munkáit hozza el rendszeresen a galé-

riába, valamint az ő jóvoltából egy térképkiállítás is megvalósulhatott az idei, X. Katona Mihály Napok keretében.

A galéria mára egyfajta kulturális központtá nőtte ki magát, a kiállításokon kívül több ízben adtunk helyet különféle előadásoknak, szakmai találkozónak és kézműves-foglalkozásoknak is.

Farkas Veronika valahányszor itt jár nálunk, fontosnak tartja, és megerősít bennünket abban, jól tesszük, hogy lehetőséget biztosítunk gyermeinknek az eredeti, értékes művek közt járni-kelni. Ezt valahol a gyerekek tudatosítják is, szinte már természetellenes számukra, ha a galéria falai néhány hétig üresen állnak.

A galéria működtetése csapatmunka. A helyi szervezetek támogatása, a mindig munkára kész iskolagondnok, az iskola alkalmazottai nélkül az egykori álom nem valósulhatott volna meg.

Külön öröm számunkra, hogy jó néhány művész egy-egy alkotásával megajándékozta iskolánkat.

Annak is örülünk, hogy a párkányi iskolában követőnkre találtunk, és reméljük, hogy több iskola is követi majd példánkat.

Győző Andrea, Katona Mihály Alapiskola, Búcs

(Írásomhoz iskolánk 2005-ös évkönyvéből Varga Lajos beszámolóját használtam fel.)

December 11-én a legújabb fotókiállítás-megnyitón. Korpás Éva népdalénekes, Nagy Iván népzene kutató és Móser Zoltán fotóművész, aki a Bartók Béla szlovákiai népdalgyűjtő útján készített fotóit állította ki.

IV. Kulcsár Tibor Szavalóverseny és V. Esszéíró Verseny eredményei

2009. november 27-én került sor a pozsonyi Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium, valamint a Vidéo Alapítvány szervezésében a IV. Kulcsár Tibor Szavalóversenyre és a V. Esszéíró Verseny értékelésére az Ifjú Szívek színházában. A 39 pályamű közül a 3 tagú zsűri (Bugyi Ferenc, Vajda Barnabás és Demcsák Edit) 8 pályaművet díjazott. A szavalóverseny 2 kategóriában zajlott. A vers- és prózamondók előadását Bárdos Ágnes, Lelkes Júlia és Culka Ottó zsűrizték. A rendezvény díszvendégei Dobos László feleségével és a 60 éves Kulcsár Ferenc voltak.

A szavalóverseny közönsége az Ifjú Szívek dísztermében

Vers I. kategória

1. hely Renczés Viktória (Alapiskola, Deáki; tanára: Renczés Nóra)
2. hely Zsalkovics Tímea (Alapiskola, Tallós; tanára: Hagony Ilona)
3. hely Jávorka Emma (Alapiskola, Somorja; tanára: Soós Erika)

Próza I. kategória

1. hely Grüner Victória (Alapiskola, Pozsonypüspöki; tanára: Tímár Livia)
2. hely Bús Anikó (Alapiskola, Tallós; tanára: Pék Éva)
3. hely Ferenc Alexandra (Alapiskola, Füle; tanára: Ferenc Izolda)
Lelovics Gábor (Alapiskola, Deáki; tanára: Renczés Nóra)

Vers II. kategória

1. hely Hipik Júlia (Magángimnázium, Dunaszerdahely; tanára: Terebessy Mária)
2. hely Melesky Katalin (Gimnázium, Pozsony; tanára: Kulcsár Mónika)
3. hely Hrbáček Réka (KZ Gimnázium, Galánta; tanára: Bergendi Mónika)

Próza II. kategória

1. hely Görözdös Mónika (Gimnázium, Pozsony; tanára: Kulcsár Mónika)
2. hely Varga Anita (Gimnázium, Pozsony; tanára: Demcsák Edit)
3. hely Csölle Stefánia (PP Gimnázium, Érsekújvár; tanára: Dózsa Roland)
Bende Miriam (KZ Gimnázium, Galánta; tanára: Bergendi Mónika)

Fődíj: Halász Gábor – Alapiskola, Nagyszarva

Téma: Lakóhelyem szakrális emlékei

1. hely Szilágyi Orsolya – HJ Alapiskola, Ekel
2. hely Csölle Tünde – Alapiskola, Kürt
3. hely Szitás Károly – Alapiskola, Nagyszarva

Téma: „Jó szóval oktasd...”

1. hely Hanesz Júlia – Alapiskola, Kassa
2. hely Pelikán Bernadett – Gimnázium, Pozsony
3. hely Kluka Magdaléna – Alapiskola, Pozsony

Téma: Együtt könnyebb/Látogatás Thália papjainál

1. hely Fährer Zsuzsanna – CzG Alapiskola, Érsekújvár

Köszönet a bőkezű támogatóknak! Jövőre folytatjuk!

Kulcsár Ferenc költő, Dobos László író és Dobos Éva

Dobos László dedikált könyvét adja át Görözdös Mónikának

A zsűri – Bárdos Ágnes, Culka Ottó, aki a képről lemaradt Lelkes Júlia

Kulcsár Ferenc és a szavalók

Az esszéíró verseny díjazottai

Szervezők és támogatók

A verseny után jólesett az uzsonna ...

Kulcsár Ferenc és a II. kategória győztese, Hipik Júlia

Jubileumi hangverseny

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa Komáromban ünnepelt

*„Halaszthatatlanul meg kell mutatnunk a Nagyvilágnak,
hogy milyen erő rejlik a felvidéki magyar tanítószámban.”*

(Vass Lajos)

A Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Ének-kara (CSMTKÉ) 1964. november 27-én alakult meg 120 taggal, Ág Tibor, Janda Iván, Schleicher László és Szijjártó Jenő karnagyok vezetésével Nyitrán. 1965-től – élete végéig – 1992-ig Vass Lajos, a magyarországi Erkel-díjas karnagy és zeneszerző vendégkarnagya volt a kórusnak. A CSMTKÉ 1994-ben nevet változtatott; azóta Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa néven működik. Dr. Horváth Géza karnagy, egyben a kórus krónikása írja Vass Lajosról: „...szüntelenül arra tanított bennünket, hogy tudatosítsuk, ennek a maroknyi csapatnak küldetése van, hogy százezreket képvisel, százezrekért visel erkölcsi felelősséget.”

A CSMTKÉ először 1965 áprilisában lépett fel Nagymegyeren, azonban első hivatalos bemutatkozása 1965. május 23-án volt a komáromi Jókai Napokon. Még ugyanabban az évben fellépett a budapesti Zeneakadémián is, ahol a fiatal kórust nagy megtiszteltetés érte, a fellépésen jelen volt Kodály Zoltán is. Az akkori tagok elmondása szerint a hangverseny után a Mester a kórus teljesítményét így értékelte: „Ti nagyon akarhattok, ha így tudtok”. Kodály Zoltánról köz tudott volt, hogy csakúgy, mint magával, másokkal szemben is nagyon igényes és szigorú volt. Ádám Jenő, a kiváló Kodály-növendékek egyike írja: „Csend volt az órán... A ta-

nár úr ritkán és keveset szólt. Jelző sose volt más, csak: jó! Ami nem az, mit sem ér. Töprengtetett, verejtékezhetett a növendék, hogy ami nem jó, miért nem jó?”

A „tanítókórus” idei Jubileumi hangversenyét december 5-én tartotta. Az előbbieket ismeretében, úgy tűnik nem véletlen, hogy az énekkar fennállásának mind a 40. mind pedig a 45. évfordulóját Komáromban ünnepelte. Nagy örömünkre a jubiláló kórust telt ház várta. A hangverseny a kórus bevonulásától kezdve mindvégig – találébb jelzőt nem találtam – decens volt. Már maga a helyszín megválasztása, a komáromi Kultúrpalota kiváló akusztikájú patinás díszterme telitalálat volt. A pontról pontra átgondolt rendezés – úgy tudom dr. Horváth Géza munkája – ki, mikor szóljon: Molnár László, mint műsorközlő; mondjon verset, mint: Schniererné Wurster Ilna, alapítótag, aki Heltai Jenő: Szabadság, – Józsa Mónika, aki Csontos Vilmos: Hűség című versét mondta el átéléssel, szép magyarsággal, hogy aztán zendüljön „a legszebb hangszer, az emberi hang”, Vass Lajos Hűség című szerzeménye amelyet a szerző a CSMTKÉ 25. évfordulója alkalmából Csontos Vilmos versére írt. Ez a kompozíció – számomra – a kórus „életének” metaforája, rám mindig „himnusz” erejével hat.

Azon szerencsések közé tartozom, akik – megalakulása óta a kórusnak jó néhány

fellépését láthatták – hallhatták: a CSMTKÉ évek hosszú során szerepelt a Jókai Napok záróünnepélyén; Vass Lajos vezetésével nevelői hangversenyeket adott a Csengő Énekszó keretműsoraiban. A komáromi Jókai Mór (egykor II. lakótelepi, később Béke Utcai) Alapiskola gyermekkarával (s annak vezetőjeként) több alkalommal is együtt szerepelhettem a CSMTKÉ-val. Felejthetetlen élményként maradt meg bennem a Kouvalan-Laula finn kórus fogadása 1970-ben Komáromban; Bárdos Lajos Kossuth-díjas zeneszerző köszöntése 75. születésnapja alkalmából a szerző jelenlétében 1975-ben Komáromban, majd a Kodály-centenárium alkalmából rendezett komáromi hangverseny is. Mindig csodáltam a kórus karnagyait, de annak minden egyes tagját is. Pálkás Zsuzsa és Kaszás Margitka (egy iskolában tanítottunk), a kórus alapító tagjai elbeszéléseiből tudtam az énekkarban felmerülő gondokról, a kórusban keményen végzett munkáról. Szurkoltam sikereikért, osztoztam örömükben. Csodáltam, és ma is csodálom a mindenkori kórustagok akaratát, kitartását. Az „ügyhöz”, egymáshoz, a mindenkori fátylavivókhöz – karnagyaikhoz való ragaszkodásukat. Annak ellenére, hogy a pedagóguskórus (megalakulása óta) a kórusmozgalom vivő ereje – repertoárja, művészi színvonala és különféle sikeres nemzetközi megmértetései is igazolták

– a kórusmozgalom élvonalába tartozik: mára mégis óriásit fejlődött. Ez nagyban köszönhető a mindenkori tagoknak és karnagyoknak, a kiváló anyaországi szakembereknek, mindazoknak – Vass Lajossal kezdve – akiket nem taszított, hanem vonzott az, hogy ez a „magyar csapat” Szlovákiában van; azoknak, akik erkölcsi kötelességüknek érezték, hogy jönniük kell, mert szükség van szaktudásukra, abból eredő erejükre. Tamási László Debrecenből járt a kórusához 6 éven át; Sapszon Ferenc Liszt-díjas, a Magyar Rádió és Televízió Énekkarának 25 éven át volt vezető karnagya 10 éven keresztül Budapestről jött, s az őt felváltó Tóth Árpád szintúgy. A Pro Cultura Hungarica-díjas Janda Iván – a kórus évtizedeken át volt művészi vezetőjének – halála után 2006 nyarától a művészi vezető feladatát Józsa Mónika látja el; Tóth Árpádban a kórus jelenlegi budapesti vendégkarnagyában kiváló segítő társra talált.

„Csak a színvonal vonz” – mondta Kodály mester. Ha jól számoltam, a mostani hangversenyen 45-en énekeltek. Fantasztikusan „szól” a kórus, mert mind tagjai, mind karnagyai most „nagyon akarnak”. A hangversenyen sorjázó, nehezebbnél nehezebb műveket mindvégig teljes koncentrátsággal képesek énekelni. A mind gyakrabban megjelenő – a klasszikus ritmus- és harmóniavilágtól nagyon is eltérő – disszonancia felé hajló

harmóniákat és a bonyolult ritmusokat bravúros könnyedséggel szólaltatják meg. Most is beigazolódott a kodályi axióma: „Minden a vezetőn múlik”, a kiváló karnagyokon: Józsa Mónikán, Horváth Gézán, Tóth Árpádon.

Annak ellenére, hogy a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa státusát tekintve nem hivatásos együttes – tagjai énekelni vágyó gyakorlati pedagógusok, akik szabad idejüket feláldozva járnak a kórusba, a mindig más-más helységben sorra kerülő próbákra és fellépésekre – mégis a legrangosabb magyar énekkarok közé tartozik. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy a komáromi hangversenyt – a hazai szakemberek mellett – az anyaországiak közül többen is megtisztelték jelenlétükkel: Tamási László, a debreceni Kölcsey Kórus karnagya, Tóth Peter zeneszerző, dr. Duffek Mihály zongoraművész, a Debreceni Egyetem dékánja, Taraly László, a Mátyás-templom kántor-karnagya.

Felemelő volt a rendezvény befejezéseként elhangzó köszöntők sora is: Pék Lászlóé,

az SZMPSZ elnökéé, Duka-Zólyomi Emeséé, a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága elnök asszonyáé, Hrubík Béláé, a Csemadok Országos Szervezetének elnökéé.

2009. október 17-én a kórus megalapította a Vass Lajos Emlékbizottságot, amelynek tagjai: Horák Margaréta, Ficza László, elnöke pedig dr. Hecht Anna. Az emlékbizottság elsődleges célja, hogy ébren tartsa, és a jövő nemzedékre is továbbörökítse Vass Lajos eszmei hagyatékát. A Vass Lajos Emlékbizottság a kórus jubileuma alkalmából Vass Lajos-emlékplakettet – Nagy János neves szobrászművésznünk munkája – adományozott:

- *Mgr. art. Józsa Mónikának és Tóth Árpádnak*, a kórus karnagyainak;
- *Ág Tibornak*, a kórus alapító karnagyának;
- *Koncsol Lászlónak* – zeneszerzőket meghihető költeményeiért;
- *in memoriam Janda Ivánnak*, a kórus alapító karnagyának és egykori művészeti vezetőjének – a díjat özvegye: Janda Ivánné vette át;

- *in memoriam Szíjjártó Jenőnek*, a kórus alapító karnagyának és a szlovákiai magyar kórusmozgalom újrateremtőjének – a díjat Szíjjártó Jenőné Nagy Ilona vette át;
- *Sapszon Ferencnek és Tamási Lászlónak* – a kórus művészi színvonalának emelése érdekében, vendégkarnagyként kifejtett áldozatos munkájukért;
- *Garaj Etelkának és Kulacs Matildnak*, a kórus alapító tagjainak;
- *Horváth Gézának*, aki immár 26. éve vezeti a kórus krónikáját;
- *Lancz Pálnak* – a több mint három évtizedes és Mikó Zoltánnak a több mint négy évtizedes kórustagságáért.

A díjakat a Vass Lajos Emlékbizottság tagjai és a kórus szervezőtitkára, Pfeiferlik Anamária adta át.

A kórus újabb szakmai elismerésben is részesült. December 16-án – Kodály Zoltán születésnapján – Budapesten dr. Hecht Anna, a kórus elnöke

a 2004-ben alapított KÓTA-díjat vehetett át.

A hangversenyt követő fogadáson Józsa Mónika köszönetét fejezte ki dr. Hecht Annának, a kórus elnök asszonyának, a jubileumi hangverseny fő szervezőjének és mindenkinek, aki fáradhatatlanul tevékenykedett, hogy méltóképpen ünnepelhesen a kórus.

Mi, komáromiak, akik jelen voltunk a hangversenyen, ezúton is gratulálunk! Köszönjük, hogy a kórus Komáromot választotta jubileumi hangversenyszínhelyéül. A láttak-hallottak okán meggyőződéssel hisszük, hogy ez a „percemberkéék dáridója” miatt „hajléktalanságra” ítélt, ám annál inkább csodálatra méltó „együttes” nem adja fel, mert minden egyes tagja szemragyogásából sugárzott, hogy hittel éneklő és vallja:

„Kérdezzétek, most már tudom:

*Nem mehettem másik úton;
A sorsomat dalba írták
Mezők felett a pacsirták.”*

Stirber Lajos,
karnagy, Komárom

Fotó: Krúger Viktor

Végrehajtó intézkedés a pedagógus életpálya-modellhez

A Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériuma közzétette a 445/2009 számú rendeletét, mely a parlament által nemrég elfogadott, a pedagógusok életpálya-modelljét szabályozó 317/2009-es törvény végrehajtását, a kreditpontok gyűjtését szabályozza.

A rendelet nem módosította a már eddig is ismert tényeket. A rendszer új bérezési formát vezetett be a pedagógusok számára. A tanárok minden szinten az eddigi rendszerhez hasonlóan kapják az alapbért, melynek nagysága a magasabb pályaszinteken természetesen nagyobb lesz, mint az alacsonyabb pályaszinteken. Ehhez a ledolgozott évek száma alapján fokozatosan nagyobb pótlékokat kapnak majd (az első 16 évben évente 1% emelés, a további 16 évben pedig évente 0,5% emelés), de jár majd pótlék az ún. speciális tevékenységekért is: az osztályfőnökök az alapbér 5%-ra, a bevezető tanárok az alapbér 4%-ra lesznek jogosultak.

A megszokottakon kívül új fogalmakkal is meg kell ismerkednünk. A pedagógusok úgynevezett kreditpontok segítségével is „javíthatják” fizetésüket: 30 kreditpont elérése az alapbérből kiszámított 6 százalékos emelést, 60 kreditpont elérése pedig az alapbérből kiszámított 12 százalékos emelést jelent majd. Ezeket a pontokat olyan folyama-

tos továbbképzési rendszer keretében szerezhetik majd meg, melyeket az erre speciálisan akkreditált intézmények szerveznek: egyetemek, főiskolák, módszertani központok, stb. Aki eléri a 60 kredipontot, választhat: vagy az alapbérből számított 12%-os emelést kap, vagy a megfelelő attesztáció után továbbléphet egy pályaszintet (ekkor viszont elveszíti az összegyűjtött kredipontjait). Fontos lesz tudni, hogy csak a 30, illetve 60 pontérték elérése jelent majd béremelést, azaz ha valaki például 28 pontot gyűjtött, még nem jogosult semmilyen emelésre, illetve akinek 55 pontja van, ugyanúgy 6%-os emelésre jogosult, mint akinek éppen csak 30 pontja van. A megszerzett pontok 7 évig lesznek érvényesek.

Az attesztációhoz 30 kreditpont összegyűjtésén, valamint egy 60 órás tanfolyam elvégzésén keresztül vezet az út. Amennyiben valaki 60 pontot gyűjt, úgy külön tanfolyam elvégzése nélkül is mehet attesztációra. A kétfajta lehetőség közül mindenki maga döntheti el, hogy számára melyik a megfelelőbb. Amennyiben valaki a sikeres attesztáció eredményeképp magasabb pályaszintre kerül, úgy a megszerzett kredipontjait elveszíti.

A pedagógusok fizetése tehát több részből áll majd: alapbér (osztályokba való besorolás alapján), pótlék a ledolgozott évek alapján, speciális pótlék (pl. osztályfőnököknek), kredipótlék,

esetleg vezetői pótlék. Fontos még tudni azt is, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű diákokkal foglalkozó (speciális) intézmények pedagógusai számára az alapbér értéke kb. 5%-kal magasabb lesz.

A 445/2009-es számú rendelet alapján a tanárok hatféle továbbképzési formát (tanfolyamot) választhatnak, melyek keretében 5 óráért járhat majd egy kredipont. A képzési formák közül a kezdő tanárok adaptációs képzéséért még nem jár kredipont, viszont akár már 3 hónap alatt is elvégezhető. Az aktualizációs képzés legfeljebb 10 hónapig tarthat, és 20-60 óra terjedelmű lehet (elvégzése tehát 4-12 kredipontot jelent). Az innovációs képzést 12 hónap alatt kell befejezni, ami alatt 60-110 órát kell abszolválni, így elvégzése 12-22 kredipontot jelent. A specializált továbbképzés 100-160 óra terjedelmű lesz, legfeljebb 18 hónapig tart majd, és 20-32 kredipontot jelent a tanárok számára. A legfeljebb 24 hónapig tartó vezetőképző tanfolyam elvégzéséért nem jár kredipont, viszont az aprobációbővítést szolgáló kvalifikációs képzés 36 hónapja alatti 200 óra 40 krediponttal növeli a pedagógus „értékét”.

A képzés igényességétől függően ezen kívül további pontok is szerezhethők: a prezentációval végződő képzés újabb +2 pontot jelent, a prezentációval és záróbeszélgetéssel végződő képzés +3 ponttal,

zárómunka megírásával és megvédésével végződő képzés +15 ponttal növelheti meg a tanárok pontszámát, kvalifikációs képzés befejeztével pedig +20 pontot kap a pedagógus.

A képzések formája lehet klasszikus előadás, vagy pedig levelező (távutas), vagy akár a kettőnek a kombinált formája. Egy képzés akkor lesz elvégzettnek tekintve, ha a pedagógus az összóraszámának legalább 80%-át abszolválja.

Az egyes képzésekre való jelentkezés már nincs ledolgozott évekhez kötve, így nem kell kivárni az eddig „szokásos” 5 vagy 10 évet, amíg a pedagógus jelentkezhet valamely képzésre. Viszont minden iskola vezetésének és tantestületének kötelessége lesz a továbbképzések éves tervének kidolgozása. Mivel az anyagi értékelés miatt minden pedagógus személyes érdeke lesz saját továbbképzése, ez a terv akár belső súrlódások forrása is lehet.

Amennyiben valaki úgy érzi, hogy munkája vagy kimagasló pedagógiai teljesítménye valamely okból nem illeszkedik ebbe a képzési struktúrába, úgy az akkreditációs tanácshoz fordulhat, amely eldönti, hogy jár-e kredipont eredményeiért, illetve ha igen, akkor mennyi. Szintén ehhez a tanácshoz fordulhatnak azok a pedagógusok, akik külföldön végeztek valamely továbbképzést.

*Andruskó Imre,
az MKP parlamenti képviselője*

Így is lehet kémiát tanulni

Egy teljesen átlagos keddi napnak indult október 21. Az első óránk magyar irodalom. A barokk korszak lenyűgöző műveinek ki-merítő jellemzése után következett a dupla kémia, vagyis két tanítási óra egymás után.

A szünetben persze még átellenőriztük a leckéket, és az óra kezdetekor készen „tudásra éhezve” vártuk tanárnőnk – aki egyben az osztályfőnökünk – Mojzes Ildikót. Ha a folyosónkon közeledik, már messziről megismerni cipője talpának kopogásáról és a nagy kulcs-csomója csörgéséről, amit mindig magával hord. Most sem volt máshogy. Bevihar-zott osztályunkba, de gya-núsnak tűnt, hiszen tansze-rek: könyvek, segédeszközök nem voltak nála. A jó hírek, miszerint kiállításra megyünk a Csemadok-székházba (rá-adásul mindkét órán), a fiúk örültek a legjobban. Érthető, hiszen a „fárasztó” jegyzete-lés nem tartozik sokak ked-vence közé.

Úton a Csemadok felé Mojzes tanárnő (diákok kö-rében csak Mojzi) ismertet-te velünk a kiállítás tömör lényegét. A kiállítás címe: A technológia mérföldkövei kémikus szemmel. Pavláth Attila professzor Ameriká-ból 18 000 km-t repült csak azért, hogy itt lehessen a megnyitón. Ez azért nem semmi!

Pályafutását több mint 50 éve kezdte. Akkor még a Műszaki Egyetem Szerves Kémiai Intézetének labora-tóriumában végzett kutató-munkákat. Mára a Magyar Tudományos Akadémia kül-ső tagjává vált. Pavláth pro-

Ez a tanulási forma sikeres

fessor 1956-ban hagyta el Magyarországot, és szerves kémiával foglalkozik. Érde-mes róla megemlíteni, hogy 130 publikációja és 25 újí-tása jelent meg. 2001-ben az Amerikai Kémiai Társaság el-nőke lett, méghozzá ő volt az első nem amerikai származá-sú ezen a poszton. 2011-ig (ugyanis ezt az évet a Kémia Nemzetközi Événé nyilvánították) szeretné körbejárni a világot ezzel a kiállítással, melynek célja a kémia nép-szerűsítése.

Az eredeti verzió angol nyelven íródott. A magyar fordítást a Szegedi Tudomá-nyos Egyetem (SZTE) Fizikai Kémiai Tanszéke készítet-te. A kiállítás megtekintése előtt „Mojzi” feladatlapokat osztott ki nekünk, melyeken 11 kérdés volt 4 témakör-ben: energia, kommuniká-ció, orvostudomány, élel-miszeripar. A válaszok az egyes panelokra függesztett posztereken (összesen 33) voltak gondosan elrejtve. Mi természetesen igyekeztünk megkönnyíteni egymás dol-gát, ezért párokat alkottunk, és mindenkinek más-más kérdést kellett megoldania.

Voltak kérdések, melyekre mindenki tudott válaszolni. Ilyen volt például az úrhajók üzemanyaga – a folyékony hidrogén, vagy a szilícium chipek megjelenése (1961).

Számomra Louis Pasteur neve csengett ismerősen, aki 1881-ben tökéletesítette az állatok oltására használt eljá-rásokat. Mindenki ledöbbszött annak hallatán, hogy a ter-hességi tesztek már az I. vi-lágháború után megjelentek, pontosan 1927-ben. Még a szüleim sem éltek, amikor 1960-ban piacra dobták az első antibébi tablettát. A min-dennapokban mindenhol jelen van a kémia. Kiváló példa erre a folpack csomagolóanyag, amelybe szinte naponta csomagoljuk tízóra-inkat, és amit már 1953-ban feltaláltak. Rájöttünk arra is, hogy a bonyolult hangzá-sú vegyi képleteket teljesen egyszerűen le tudjuk vezet-ni (pl. ammónium-perklorát NH_4ClO_4 , a rakéták kilövé-nyanya). Magyarország volt az első a világon a DDT hasz-nálatának betiltásában is.

A kiállítás végén még egy feladatot kaptunk: mindenki-

nek meg kellett szerkesztenie a 12. kérdést. Nagy lelkesé-déssel és egymás segítségével sikerült szűk 45 perc alatt körbejárni az egész kiállítást. Úgy hiszem, mindenki érde-kesnek találta ezt a tanulási formát, és be kell vallani: si-keresnek.

Mindig is nagyon érde-kelt a kémia. A tavalyi év folyamán sikerült bejutnom a Kémia Olimpia kerületi fordulójába, amelyet Nyitrán rendeztek. A példák megol-dását nehezítette, hogy szlo-vák nyelven voltak a felada-tok. A versenynek volt elmé-leti és gyakorlati része is. Vé-gül a 14. helyezést értem el. Ezen az éven is készülök rá, remélem, több szerencsém lesz. Mindenesetre kémiai tudásom bővítésére tökéletes lehetőség nyílik a szakkörön is, melyet szintén Mojzes Il-dikó vezet.

Természetesen a kiállítás során is alkalmunk volt új ismeretek szerzésére. Remé-lem, lesz még rá lehetősé-günk, hogy a kémiát kevésbé kedvelők számára is megsze-rettessük ezt a csodálatos tu-dományt.

*Németh Boglárka, V. G.
Pázmány Péter Gimnázium,
Érsekújvár*

A jegyzetelés fárasztó

Az óvodapedagógusok figyelmébe !

Ez év májusában a pozsonyi székhelyű Módszertani Pedagógiai Központ szervezésében kezdetét vette az óvodapedagógusok továbbképzése, melynek szakmai védnöke PhDr. Viera Hajdúková, PhD. A továbbképzés célja az, hogy az óvodapedagógusok kulcskompetenciája valamint a tartalmi reform és az élethosszig tartó tanulás a pedagógiai gyakorlatban is érvényesüljön.

A közeljövőben a következő programokra kerül sor a projekt keretében:

1. **Az állami közigazgatásban és a menedzsment szakterületén dolgozók képzése**
2. **Az óvodai pedagógiai alkalmazottak képzése**
3. **Oktatási portál fejlesztése**
4. **Oktatási eszközfejlesztés**
5. **Tanulmányi kirándulások, gyakorlatok**
6. **Szemináriumok és konferenciák**
7. **A projekt előkészítése**

A projektbe minden óvodai, valamint közigazgatási alkalmazott és az összes oktatási állami intézmény bekapcsolódhat.

A projektbe bekapcsolódó óvodák közt számítógépeket, elektronikus segédeszközöket, televíziókészülékeket, digitális fényképezőgépeket osztanak szét. Ezzel jelentős mértékben hozzájárulnak a digitális kompetencia fejlesztéséhez: új pedagógiai módszerek alkalmazására kerül sor az oktatási folyamatban.

Az akkreditációs bizottság által akkreditált oktatási programok 4 évig lesznek érvényben. További információkhoz és tudnivalókhoz az érdeklődők a www.mpc-edu.sk honlapon vagy az összes megyei székhelyű módszertani pedagógiai központokban juthatnak hozzá.

A nyitrai kerületben az RP MPC, Ul. Kozmonautov 5, Nitra postacímen PaedDr. Gabriela Droppová, PhD. és Mgr. Eva Pupíková (gabriela.droppova@mpc-edu.sk; eva.pupikova@mpc-edu.sk) nyújt további hasznos és fontos információt az óvodapedagógusok továbbképzésével kapcsolatban.

-hábé-

Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny az alapiskolák 7-8., illetve a nyolcosztályos gimnáziumok 3-4. évfolyamának tanulói részére

A verseny célja: Anyanyelvünk ápolása; a helyesírási készség és kultúra fejlesztése; az anyanyelv szeretetének erősítése.

A verseny lebonyolításának módja:

A verseny egyéni és két kategóriában zajlik:

I. kategória az alapiskola 7. és a nyolcosztályos gimnázium

3. évfolyamának tanulói

II. kategória az alapiskola 8. és a nyolcosztályos gimnázium

4. évfolyamának tanulói

A verseny menetrendje:

1. Iskolai fordulók ideje: **2009. december 15-ig** (feladatlapot az iskola állít össze)

2. Regionális fordulók (az iskolai versenyek 1. és 2. helyezettei részvételével. Azok az iskolák, amelyek évfolyamonként kettőnél több osztállyal rendelkeznek, 3-3 diákot versenyzethetnek a regionális fordulón.)

Ideje: 2010. február 10., 9.00 óra

Társszervező: az SZMPSZ illetékes területi választmánya

3. Az országos döntő (amelyen a regionális versenyeken a legtöbb pontot elért tanulók vesznek részt)

Ideje és helye: 2010. április 9., 8.30 óra, Érsekújvár

Társszervező: az SZMPSZ Érsekújvári Területi Választmánya Czuczor Gergely MTNY Alapiskola

A verseny főszervezője: Csicsay Sarolta, tel.: 036 7511518 (otthon az esti órákban), e-mail: csicsay@mail.t-com.sk

Jelentkezési határidő: 2009. december 23.

A bejelentkezést az iskolai forduló után elegendő egyszerű e-mailként megírni a versenyfüzetben feltüntetett jelentkezési lap alapján. Későbbi információk a www.szmps.sk honlapon lesznek.

A regionális forduló nevezési díja tanulónként 2,00 €.

„Visszhang” zenés nap

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Diakóniai Központja és Egyházzenei Osztálya 2009. december 12-én Nagymegyeren, a református templomban zenés napot szervezett szellemileg sérült fiatalok számára. A szervezést és a műsor lebonyolítását a kulcsodi Süll és a marcelházai Rác lelkészpárok vállalták. A résztvevő sérült fiatalok mindegyike hozzájárult fellépésével az együttlét meghittségéhez és öröméhez. (pl)

*„Ne félj, mert az Isten meghallgatta
a gyermek szavát ott, ahol van.”*

(Mózes 21,17)

Szívem csendben az Úrra figyel, ki segít.

*Nekem, nekem, nekem, Ó a mindenem,
Segít, ha elfáradok, vigasztal, ha sírok.*

*Bimm, bamm, bamm, szólj kis harang,
Karácsony van, vidáman csengj kis harang!*

*Betlehemi csillag csodafényt ád,
Hirdeti az ég s föld nagy királyát.
Bölcsék és pásztorok, bölcsék és pásztorok
Őt imádják.*

*Maga a nagy Isten jött a földre,
Hogy a bűn hatalmát eltörölje.
Megvan a győzelem, megvan a győzelem
Mindörökre.*

Pillanatképek a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának jubileumi hangversenyéről

Duna Menti Múzeum, Komárom – 2009. december 5.

Pontosan 45 éve alakult meg a Tanítókórus

Szijaártóné Nagy Ilona gratulál a kórus karnagyának, Tóth Árpádnak

„A sorsomat dalba írták / Mezők fölött a pacsirták.”
(Csontos Vilmos: Hűség)

Koncsol László olvassa fel a Kyrie c. költeményét

A Vass Lajos-plakettel kitüntetettek közül néhányan: Garaj Etelka, Mikó Zoltán, Horváth Géza és Tóth Árpád

A pohárköszöntőt Csáky Pál mondta